100 KONUDA AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÜNLÜK HAYATIMIZA ETKİLERİ

AÇIK TOPLUM VAKFI

T.C. BAŞBAKANLIK
AVRUPA BİRLİĞİ GENEL SEKRETERLİĞİ

100 KONUDA
AVRUPA BİRLİĞİ'NİN
GÜNLÜK HAYATIMIZA
ETKİLERİ

Araştırma Ekibi
Eurohorizons Danışmanlık

İllüstrasyon
Özgür Öztürk

Yayına Hazırlayan
Gökçe Tüylüoğlu, Gülgün Küçükören

Kapak ve Kitap Tasarımı
Tülay Demircan, Myra

Sayfa Uygulama
Myra

Baskı
Artpres Matbaacılık
Nato Cad. No. 2 Kat. 5
Seyrantepe - İstanbul
Tel: +90 212 278 80 76

ISBN 978-605-5659-11-0

Açık Toplum Vakfı
Cevdet Paşa Cad. Mercan Apt.
No. 85/11, Bebek, 34342, İstanbul-TÜRKİYE
Tel: +90 212 287 99 86
+90 212 287 99 75
www.aciktoplumvakfi.org.tr
info@aciktoplumvakfi.org.tr

T.C.
Başbakanlık
Avrupa Birliği Genel Sekreterliği
Sivil Toplum, İletişim ve Kültür Başkanlığı
Mustafa Kemal Mah. 6.Cad. No: 4 06800 Bilkent /ANKARA
Tel: (312) 218 14 85
Faks: (312) 218 14 39
E-posta: stib@abgs.gov.tr
www.abgs.gov.tr

Birinci Basım
İstanbul, Haziran 2010

100 KONUDA AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÜNLÜK HAYATIMIZA ETKİLERİ

İÇİNDEKİLER

"100 KONUDA AB'NİN GÜNLÜK HAYATIMIZA ETKİLERİ", **6**

ÖNSÖZ, **8**

AB MÜKTESABATINA UYUMUN GÜNLÜK HAYATIMIZA ETKİLERİ: NİÇİN BÖYLE BİR ÇALIŞMA?, **10**

SUNUŞ, **12**

GENEL KONULAR – TEMEL HAKLAR, **14**

1. Her T.C. vatandaşı aynı zamanda AB vatandaşı olacak,**15**
2. Türkler, AB üyesi ülkelerde seçme ve seçilme hakkına sahip olacak**, 15**
3. Türkçe AB'nin resmi dillerinden biri olacak, **15**
4. Kişisel verilerin gizliliği koruma altında, **16**
5. Vatandaşlar AB kurumlarını ve üye devletleri şikayet edebiliyor, **16**
6. İşçilere AB ülkelerinde serbest dolaşım hakkı, **17**
7. İş adamları AB'de iş kurup hizmet sunabilecek, **17**
8. Cinsiyete dayalı ayrımcılıkta ispat yükümlülüğü suçlanan tarafta, **17**
9. Evlenme yaş sınırı artık 18, **18**
10. Evlilikte eşlere eşit söz hakkı, **18**
11. Evlilik içi-evlilik dışı çocuk ayrımı kalktı, **18**
12. İş yerinde cinsel tacizin cezası daha ağır, **18**
13. AB'den şiddetle mücadeleye destek, **19**

KADINLAR, **20**

14. Eşler çalışmak için birbirinden izin almak zorunda değil, **21**
15. Cinsel suçlara verilen cezalarda kız-kadın mağdur ayrımı kalktı, **21**
16. Mağdurla evlenmek tecavüzcüyü cezadan kurtarmıyor, **21**
17. Evlilik dışı doğan çocuğunu öldürene ceza indirimi kalktı, **22**
18. Evlilik içi cinsel saldırı artık suç, **22**
19. Hamile, yeni doğum yapmış, emzikli kadın çalışanlara özel koruma, **22**
20. Ücretli doğum izni 16 hafta, **23**

ÇOCUKLAR, **24**

21. "Çocuğumdur, severim de döverim de" anlayışı bitti, **25**
22. Çocuklara yönelik cinsel istismarın cezası ağır, **25**
23. Çocuklar tehlikeli oyuncaklardan korunuyor, **25**
24. 15 yaşın altındaki çocuklar çalıştırılamıyor, **26**

Türkiye'nin uyumsuz olduğu konular

Türkiye'nin kısmen uyumlu olduğu konular

Türkiye'nin uyumlu olduğu konular

TARIM, HAYVANCILIK, BALIKÇILIK, **28**
25. Çiftçilere istikrarlı gelir, **29**
26. Standartlara uymayan çiftçiye destek yok, **29**
27. Hayvanına refah sağlayan çiftçiye ekstra destek, **30**
28. Büyükbaş hayvanlara pasaport, **30**
29. Genç çiftçilere özel teşvik, **30**
30. Çiftçilere danışmanlık desteği, **31**
31. Ürün kalitesini artıran çiftçiye ekstra destek, **31**
32. Tarımda kayıt dışı ve kontrolsüz üretim devri kapanıyor, **32**
33. Organik tarımda tohumdan gübreye herşey organik, **32**
34. 20 gramın altında istavrite satış yasağı, **32**
35. Balıkçılar balığı içme suyu veya temiz su ile yıkamak zorunda, **33**

GIDA GÜVENLİĞİ, **34**
36. Seceresini bilmediğimiz eti yemeyeceğiz, **35**
37. İçtiğimiz süt daha sağlıklı olacak, **35**
38. Gıda ürünleri ile temas eden tüm malzemelere sıkı standartlar, **35**
39. Tarladan sofraya gıda güvenliği, **36**
40. Merdiven altı gıda üretimi tarih oluyor, **36**
41. Süt sağanlara sıkı hijyen kuralları, **37**
42. Gerekli şartlara uygun kokoreçe yasak yok, **37**
43. "Aldığımız kıymanın içinde kim bilir ne var?" kaygısına son, **37**
44. Mezbahalarda kullanılan bıçaklar en az 82° suyla yıkanacak, **37**
45. Tüketici artık ne yediğini biliyor, **38**
46. Gıda işletmelerine kapsamlı hijyen kuralları, **38**
47. Genetiği değiştirilmiş organizmalara sıkı denetim, **39**

TÜKETİCİLER, **40**
48. Binalar daha güvenli, daha sağlıklı, daha çevreci, **41**
49. Güvenli olmayan ürünün piyasaya sürülmesi yasak, **41**
50. Yanıltıcı ve saldırgan ticari uygulamalara son, **42**
51. Fiyatları karşılaştırmak artık daha kolay, **42**
52. Tüketici adil olmayan sözleşmelere karşı korunuyor, **42**
53. Tüketiciye fikrini değiştirme hakkı, **42**
54. Tatilciyi mağdur eden tur şirketine yaptırım, **43**
55. Tüketiciye kusurlu ürünü iade hakkı, **43**
56. Koyulan teşhisin, ödenen ücretin doğruluğu garanti, **43**
57. Yanıltıcı reklama dava yolu açık, **44**
58. Tüketici kredilerinde yanıltıcı bilgilendirme yasak, **44**
59. Artık binalar da tutumlu, **44**
60. Tüketicilerin sigorta seçenekleri artacak, **45**
61. AB içinde cep telefonu ile konuşmak ucuzlayacak, **45**
62. Tüketici aldığı otomobilin çevresel etkileri hakkında bilgilendiriliyor, **45**
63. Posta hizmetlerinde hızlı teslimat devri, **46**
64. Enerji piyasalarında kalite artıyor, fiyatlar düşüyor, **46**
65. Avro kullanımı hayatı kolaylaştıracak, **46**

TAŞIMACILIK, **48**
66. Ticari araç şoförünün işi ehliyet almakla bitmiyor, **49**
67. Karayollarında uykusuz sürücü terörüne son, **49**
68. Karayolu taşımacılığında 6 saat çalışana en az 30 dakika mola, **49**
69. Taşıtlara kayıt cihazları ve hız sınırlayıcı cihazlar geliyor, **50**

ÇALIŞMA HAYATI, **52**
70. Tüm çalışanlara en az 4 hafta yıllık ücretli izin, **53**
71. Babalar da doğum izni kullanabilecek, **53**
72. Çalışanlar gürültü kirliliğinden korunuyor, **53**
73. Şirketlerde "çalışma konseyleri" kurulacak, **54**
74. İş yerinin devri halinde işçi haklarına koruma, **54**
75. Sosyal güvenlik hakları birleştirilecek, **54**
76. Sivil havacılıkta çalışanlar yılda blok 900 saatten fazla uçamayacak, **54**
77. İşçiler elektromanyetik risklerden korunacak, **55**
78. Gemilerde sağlık ve güvenlik sıkı önlemlere tâbî, **55**

ENGELLİLER, **56**
79. İşveren engellilere uygun çalışma ortamı sağlamak zorunda, **57**
80. Engelli ve dezavantajlı grupların istihdamına teşvik, **57**

EĞİTİM, **58**
81. Gençlere AB ülkelerinde eşit şartlarda eğitim fırsatı, **59**
82. Herkese hayat boyu öğrenim imkanı, **59**
83. Gençlerin gelişimine destek, **60**

ÇEVRE, **62**
84. Soluduğumuz hava temizleniyor, **63**
85. İçme ve kullanma sularına temizlik güvencesi, **63**
86. Kirleten ödeyecek, **64**
87. Motorlu araçlardan kaynaklanan gürültü kirliliğine son, **64**
88. Herkes çöplerini ayıracak, **64**
89. Yüzdüğümüz su mikroplardan arınıyor, **64**
90. Çevre dostu ürünler ödüllendirilecek, **65**
91. Çevreyi kirleten tesise işletme izni yok, **65**
92. Su kaynakları ve su kalitesi güvence altına alınıyor, **65**
93. Kamuya açık alanlarda gürültü kirliliğine son, **66**

HAYVAN HAKLARI, **68**
94. Artık hayvanların da bir yasası var, **69**
95. Belediye zehirleyemeyecek, **70**
96. Hayvanların korunması için eğitim şart, **70**
97. Hayvanat bahçesi sakinleri de AB'nin koruması altında, **70**
98. Tavuk başına 750 cm² kümes alanı, **71**
99. Bir haftalık kuzuları 100 km'den uzağa taşımak yasak, **71**
100. Milyonlarca hayvan kobay olmaktan kurtuluyor, **72**

"100 KONUDA AB'NİN GÜNLÜK HAYATIMIZA ETKİLERİ"

Egemen Bağış

Devlet Bakanı ve Başmüzakereci

Çağdaş Türkiye'nin geleceği Avrupa Birliği üyeliğindedir. AB Türkiye'nin güçlenmesi, demokrasinin olgunlaşması ve bireysel hakların Avrupa standartlarına yükselmesi açısından önemli bir süreçtir. Bu süreç, Türkiye'de kadını-erkeği, askeri-sivili, genci-yaşlısı, işçisi-işvereni, Alevisi-Sunnisi, Müslüman olanı-olmayanıyla, bütün vatandaşlarımızın ortak yararınadır. Dolayısıyla, bu sürece hep birlikte sahip çıkılmalıdır. Türkiye'ye yakışan, kendi halkımızın mutluluğu için gerekli reformları el ele vererek hep birlikte gerçekleştirmek, çağdaş bir hukuk düzenine kavuşmaktır.

Hedefimiz, ülkemizde gerçekleştireceğimiz dönüşümle elde edebileceğimiz AB tam üyeliğidir. Dört platformlu yeni Avrupa Birliği Stratejimiz çerçevesinde siyasi reformlarımıza ve 35 fasılda müzakerelere kararlı adımlarla devam ediyoruz. Bu zorlu yolda, AB müktesebatına uyum çok kapsamlı bir süreç olup, ciddi bir koordinasyon gerektirmektedir. Toplumun farklı kesimlerinin de sürece olabildiğince dâhil edilmesi zaruridir.

Biz, AB sürecini halkımızın projesi olarak görüyoruz. Dolayısıyla da halkın, sivil toplumun doğrudan bu süreçte yer alması gerektiğine inanıyoruz. Bu amaçla, 6 Mart ve 18 Haziran 2009 ve son olarak da 13 Şubat 2010 tarihlerinde olduğu gibi, sivil toplum kuruluşlarımızla bir araya geliyor ve birlikte çalışıyoruz.

AB Stratejimizin 4 temel ayağından biri de iletişimdir. İki yönlü AB İletişim Stratejimiz vasıtasıyla; bir yandan AB'nin ülkemizde doğru anlaşılması amaçlanırken, diğer yandan AB üyesi ülkelerde Türkiye'nin doğru bir şekilde anlatılması ve algılanması hedeflenmektedir.

Bu bağlamda Türk ve Avrupa kamuoylarında mevcut bilgi eksikliğini gidermeyi, AB ve Türkiye'de Türkiye'nin üyeliğine ilişkin tartışmaları somut bilgilere dayandırarak zenginleştirmeyi ve karşılıklı önyargıları aşmayı amaçlıyoruz. Açık Toplum Vakfı'yla birlikte hazırladığımız bu çalışmanın, bilgi kirliliğinin giderilmesine ve AB'yle ilgili temel konulara yalın bir dille açıklık getirilmesine hizmet edeceğine inanıyoruz.

Avrupa Birliği'ni çağdaşlaşma projesi olarak gören Hükümetimizin, bu yolda gerekli adımları atmaya azim ve kararlılık içinde devam edeceğinden kuşku duyulmamalıdır.

AB üyelik sürecinin daha iyi anlaşılması, önyargıların giderilmesi açısından temel bir el kitabı niteliğinde olan bu çalışmaya emeği geçenlere ve bu çağdaşlaşma sürecine katkı sağlayan herkese teşekkür ediyor ve en iyi dileklerimi sunuyorum.

ÖNSÖZ

Murat Sungar

Açık Toplum Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi

Değerli Okuyucular,

Açık Toplum'un girişimi ile gerçekleştirilen bu çalışmanın çok yararlı sonuçlar doğuracağına inananlardanım. Avrupa Birliği eski Genel Sekreteri olarak sık sık karşılaştığım iki sorudan biri, "Türkiye'nin ne zaman AB'ye tam üye olacağı,''ikincisi ise "AB'nin Türkiye'ye ne yarar sağlayacağı,'' şeklinde özetlenebilir. Bu ikinci soru, benim gibi AB sürecinin ülkemize getireceği yararlara inanan kişiler için yanıtlanması hiç de zor olmayan bir sual olagelmiştir. Bununla beraber, bir kaç siyasî kritere odaklanan Türk kamuoyu maalesef bu konuda aydınlatılamamış ve söz konusu sual genellikle cevapsız bırakılmıştır. "100 Konuda Avrupa Birliği'nin Günlük Hayatımıza Etkileri" başlıklı bu çalışmanın mevcut boşluğun doldurulmasına önemli bir katkı sağlayacağı açıktır.

AB ile müzakere süreci geçiren, veya Hırvatistan gibi geçirmekte olan ülkelere bakıldığında, esas kamuoyu tartışmalarının genellikle siyasî kriterlerin dışındaki alanlarda yapıldığını görüyoruz. Doğal olarak bu değerlendirmenin hareket noktası, AB'nin bir aday ülkeyi bölmek değil, o ülkenin refah ve istikrarına katkıda bulunacak olmasıdır. Bu nedenledir ki, başta İnsan Hakları ve Temel Haklar olmak üzere 'Siyasî Kriterler'in yerine getirilmesi, bu ülkelerde genellikle tartışmasız kabul edilen bir veri olmuştur. Buna mukabil, siyasî kriterler dışında, bir toplumun yaşamının bütün veçhelerini ilgilendiren bütün fasılların, bu ülkelerdeki kamuoyları tarafından derinliğine tartışıldığı görülmektedir. Bizde ise tartışmalar birkaç siyasî ve hukukî konuya kilitlenmiş, 35 fasıldaki diğer konuların bizlere neler getireceği üzerinde fazla durulmamıştır.

Avrupa Birliği müktesebatına uyum, bazı fedakârlıklar gerektiren bir süreçtir. Pek çok alanda AB standardlarına uyum sağlamak, kamu kurumlarının, sanayicilerin ve muhtelif işverenlerin maliyetlerinin artması sonucunu doğuracaktır. Yapılacak müzakerelere göre bir zamana yayılacak bu maliyet artışlarının, dönüp dolaşıp, tüketici veya işçi, hemen hemen bütün Türk vatandaşlarına önemli yararlar sağlayacağı da unutulmaması gereken bir husustur. Nitekim, bu durumun bilinci içinde olan pek çok AB üyesi ülke, adaylıkları sırasında, tarımdan sanayiye, rekabetten ticarete, çevreden bilim ve araştırmaya kadar her alanda ülke içinde ayrıntılı bir tartışmaya girererek, hem kendi çıkar gruplarının menfaatlerini, hem de ülkenin genel çıkarlarını azamî kılmaya çalışmışlardır.

Herhangi bir ülke için AB müzakere sürecini devam ettirebilmek ancak kamuoyunun desteği ile mümkün olabilir. Böyle bir destek ise, AB'nin topluma getireceği yararların iyi anlaşılması ile sağlanabilir.

Türkiye ile AB arasındaki müzakerelerin resmen başlamasından önceki üç yıl zarfında, hızla yapılan reformlardan sonra, kamuoyumuzun AB'nin getireceği yararları hissetmeye ve takdir etmeye başladığını görüyoruz. Bu dönemde hayli ilginç olan bir istatistik, Türk kamuoyunda %70 civarında olan AB destek oranına mukabil, bu desteği verenlerin hemen hemen yarısının Türkiye'nin hiç bir zaman AB'ne tam üye olamayacağına ilişkin inancı idi. Başka bir deyişle, bizatihi AB sürecinin getirebileceklerini Türk kamuoyunun görebilmesiydi. Zaman içinde bu desteğin azalmasının pek çok nedeni var. Başlıcaları, reformların yavaşlaması, bazı AB üyesi ülkelerin Türkiye'nin üyeliği ile ilgili olumsuz tutumları, Türkiye içindeki bazı çevrelerin yürüttüğü olumsuz kampanya ve nihayet AB sürecinde ve tam üyelikte müktesebat uyumunun getireceği avantajların kamuoyumuz tarafından iyi bilinmemesidir. Şimdi bunları hatırlamamızda ve kamuoyuna aktarmamızda büyük yarar var. İlk kez Aralık 2007'de yayınlanan bu kitap, bu açıdan gerçekten yararlı bir hizmet sağlamıştı. Aradan geçen zamanda bu yayın defalarca güncellendi ve yeniden basıldı. Açık Toplum Vakfı ve Avrupa Birliği Genel Sekreterliği "100 Konuda Avrupa Birliği'nin Günlük Hayatımıza Etkileri" isimli kitabın en güncel halini kamuoyu ile paylaşarak konuyu gündemde tutmaya devam ediyor.

AB MÜKTESABATINA UYUMUN GÜNLÜK HAYATIMIZA ETKİLERİ: NİÇİN BÖYLE BİR ÇALIŞMA?

Açık Toplum Vakfı

Haziran 2010

Toplum olarak Avrupa Birliği'ne üyeliği aslen siyasal ve jeo-stratejik yönleri ile tartışılma eğilimindeyiz. Halbuki, AB üyeliğinin ve AB müktesabatına uyumun günlük hayatımıza getireceği son derece önemli etkileri de olacak. Tüketici hakları gibi alanlarda standartlar yükselirken, çevre konusundaki müktesebata uyum, iyileşmeler ile birlikte önemli maliyetler de getirecek. Bu maliyetleri ve kaynakların başka alanlara değil de, AB müktesabatına uyuma ayrılmasının fırsat maliyetini değerlendirmeye başlamamız son derece önemli. Tüm toplum olarak AB üyeliğinin ve müktesabat uyumunun tam olarak neler getirip, neler götüreceğini nesnel bilgiler ışığında değerlendirmeye başlamamız, toplum olarak kaderimize hükmetmek ve iyi düşünülmüş kararlara varmamız açısından yaşamsal. Bu değerlendirme sürecine yardımcı olması amacıyla Açık Toplum olarak, müktesabat uyumunun günlük hayatımıza etkileri araştırmasının yapılmasına destek verdik. Bu değerli çalışmayı Dr. Şebnem Karauçak yönetiminde Eurohorizons Danışmanlık ekibi gerçekleştirdi.

Elinizdeki bu çalışma ilk defa Aralık 2007'de kamuoyuna sunulduğunda beklenenin ötesinde bir ilgiyle karşılandı. Yurdun her köşesinden telefon ve e-posta ile talep edildi; internet sitemizden birçok defa indirildi. Hızla tükenen birinci baskı sonrasında Ocak 2008'de ikinci baskı yapıldı ve rapor sendikalar, sanayi ve ticaret odaları, üniversiteler ile paylaşıldı. Bu kuruluşların katkısı ile Nisan 2008'de üçüncü ve Kasım 2008'de dördüncü baskı ortaya çıktı.

Açık Toplum Vakfı olarak bu dinamik sürecin takipçisi olmaya devam ediyoruz. İlk kez 2007'de yayınlanan bu çalışmanın beşinci kez güncellenmesi ile ortaya çıkan bu yeni versiyonunda Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ile işbirliği yapmaktan büyük memnuniyet duyuyor, ilginizi çekeceğini umut ediyoruz.

SUNUŞ

AB, yarım yüzyılı aşkın bir süredir, Avrupa halklarının barış ve refah içinde, adil ve güvenli bir ortamda yaşamasını sağlayan dev bir proje. Bugün, 500 milyonun üzerinde AB vatandaşı, bu projenin başarısını, bireysel ve toplumsal yaşamın tüm alanlarında hissediyor. Temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alındığı bir sistem, üye ülkeler arasında sınırların kalktığı, malların, kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaştığı tek bir pazar, ortak bir para birimi, daha güvenli gıda ürünleri, daha yeşil bir çevre, tüketici için daha kaliteli, daha ucuz ürün ve hizmetler, her yaştan bireye sağlanan hayat boyu öğrenme fırsatları, AB projesinin kazanımlarından yalnızca birkaçı.

Aslında, bu kazanımların vatandaşların günlük yaşamı üzerindeki etkileri, yalnızca üye devletlerde değil, Birliğe katılım sürecindeki aday ülkelerde de hissediliyor. Çünkü AB ile üyelik müzakereleri sürecinde, aday ülkelerin yürüttükleri uyum çalışmaları, tarımdan çevreye, gıda güvenliğinden tüketicinin korunmasına, ulaştırmadan enerjiye, çalışma koşullarından adalet ve güvenliğe kadar birçok alanda günlük hayata dair standartları yükseltiyor.

Bugün, Türkiye de bu sürecin içindeki aday ülkelerden biri. 1999'da adaylık statüsünün tanınmasının hemen ardından üyelik müzakerelerinin başlatılması için bir önkoşul olan siyasi kriterlere odaklanan Türkiye, oldukça kısa bir sürede, insan haklarının iyileştirilmesi, hukuk devleti ve demokrasinin güçlendirilmesi yönünde kapsamlı reformlar gerçekleştirdi. Aralık 2004'te AB, Türkiye'nin siyasi kriterleri "yeterli ölçüde" karşıladığını kabul ederek müzakerelerin başlatılmasına karar verdi.

3 Ekim 2005'te üyelik müzakerelerinin başlaması ise Türkiye-AB ilişkilerine yeni bir boyut kazandırdı. O tarihten bu yana AB'ye uyum doğrultusunda çıkarılan düzenlemelerle, günlük hayata dair pek çok alanda önemli ilerlemeler kaydedildi. AB standartlarına uyum yönünde atılan adımlar, vatandaşlarımızın yaşam kalitesini artırdı. Müzakere süreci ilerledikçe ve Türkiye AB üyeliğine yaklaştıkça bu kazanımlar giderek daha fazla hissedilecek. Üyelik ise, AB vatandaşlığı ile kazanılacak haklardan, Birliğin yapısal fonlarından yararlanma imkanlarına kadar, ekonomik ve sosyal etkiler yaratacak birçok önemli getiri sağlayacak.

AB süreci, Türkiye'de hemen her alanda köklü bir dönüşüm yaratmasına karşın, ne yazık ki kamuoyunun bu konudaki farkındalık düzeyi son derece sınırlı. Vatandaşlarımızın büyük çoğunluğu, bireysel ve toplumsal yaşamı olumlu yönde etkileyen birçok gelişmenin, AB sürecinde atılan adımlar sayesinde gerçekleştiği ya da üyelikle birlikte ne tür kazanımlar elde edileceği konusunda yeterli bilgiye sahip değil. Bu nedenle de, toplumun AB üyeliğine bakışı, konuyu genellikle siyasi boyutları ile ele alan medya haberleri ile şekilleniyor ve konjonktürel gelişmelere göre değişiyor. Özellikle son dönemlerde bazı AB

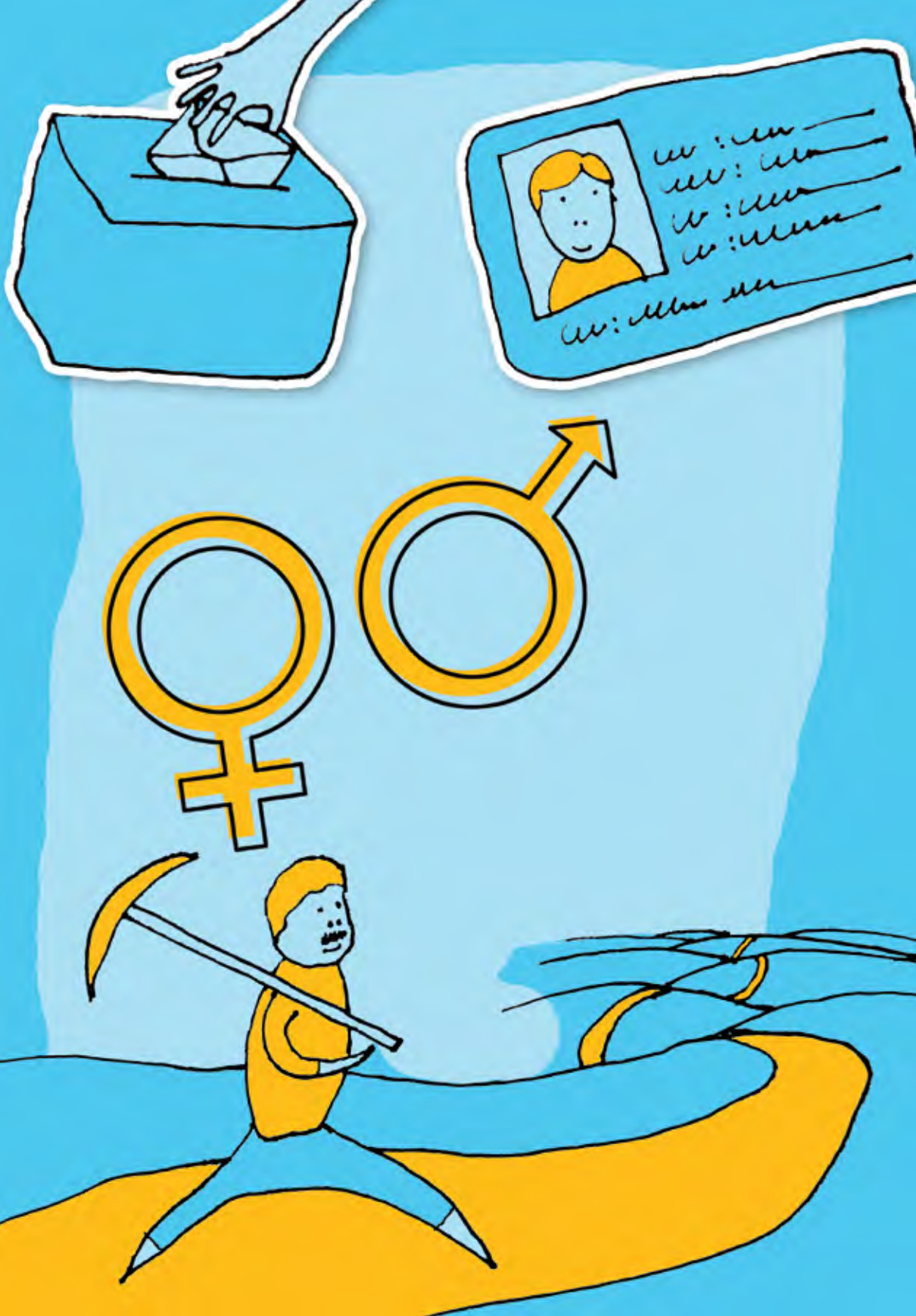
üyesi ülke liderlerinin Türkiye'nin üyeliğine mesafeli yaklaşımı da, toplumdaki AB algısını olumsuz yönde etkiliyor.

Oysa, üyelik müzakerelerinin sağlıklı bir şekilde işlemesi, kamuoyunun, kendi yararına olan bu süreci sahiplenmesi ve desteklemesine bağlı. Bu da ancak AB üyeliğinin getirileri hakkında farkındalık ve bilgi düzeyinin artırılması ile mümkün.

"100 Konuda AB'nin Günlük Hayatımıza Etkileri" başlıklı bu çalışma, AB'ye uyum yönünde kabul edilen veya edilecek olan çeşitli düzenlemelerin, toplumun farklı kesimleri üzerinde doğurduğu veya doğuracağı etkileri ortaya koyarak, konuya ilişkin farkındalık düzeyinin artırılmasına katkıda bulunmak amacıyla hazırlandı. Mevcut Türk mevzuatı, bu örneklerde ele alınan AB düzenlemelerinin bir kısmı ile uyumlu, bir kısmı ile kısmen uyumlu, bir kısmı ile tamamen uyumsuz durumda. Ancak pek çok konuda, kâğıt üzerinde AB düzenlemelerine uyum sağlanmış olmasına karşın, uygulamada ciddi eksiklikler olduğunu da hatırlatmakta fayda var.

Çalışmada ele alınan konularda Türkiye'nin AB ile uyumlu olup olmadığına dikkat çekmek amacıyla, konu başlıkları üç farklı renkte ifade edildi. AB ile uyumlu olunan konulara yeşil, kısmen uyumlu olunan konulara sarı, uyumun henüz sağlanmadığı konulara ise kırmızı başlıklar altında değinildi. Türkiye'nin uyum çalışmalarından bağımsız olarak, ancak üyelik ile birlikte kazanılacak hak ve imkanlar ise kırmızı olarak renklendirildi. Son olarak, uyum çalışmalarının devam etmekte olduğunu ve mevcut uyum düzeyi hakkında verilen bilgilerin bir kısmının, kısa sürede güncelliğini yitirebileceğini de dikkate almak gerek.

"AB'nin Günlük Hayatımıza Etkileri" ifadesi, kuşkusuz son derece geniş bir alana işaret ediyor. Yaklaşık 125.000 sayfadan oluşan ve sürekli güncellenen AB müktesebatı, toplumsal yaşamı doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen çok sayıda düzenleme içeriyor. Dolayısıyla, bu çalışmada yer alan örneklerin, üyelik sürecinin ve üyeliğin günlük hayatımızdaki tüm etkilerini yansıtma veya bunları önceliklerine göre sıralama gibi bir iddiası yok. Günlük yaşamı ilgilendiren çeşitli düzenlemelerin etkilerini pratik yönleriyle ele alan bu çalışmanın, ilgili tüm kesimler için faydalı olacağını ve benzer çalışmaların yapılmasını teşvik edeceğini ümit ediyoruz.

GENEL KONULAR – TEMEL HAKLAR

1. Her T.C. vatandaşı aynı zamanda AB vatandaşı olacak

AB üyeliği ile birlikte, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları aynı zamanda AB vatandaşı olacak ve Birlik üyelerinin yararlandığı tüm haklardan faydalanacaklar. Pasaport olmadan da, nüfus cüzdanı ya da geçerli bir kimlik kartı ile diğer üye ülkelere seyahat edebilecekler. Bu ülkelerde öğrenim görebilecek ve çalışabilecekler. Türkiye'nin diplomatik temsilciliğinin olmadığı 3. ülkelerde, eğer herhangi bir AB üyesi ülkenin diplomatik temsilciliği varsa, o ülkenin vatandaşı ile eşit koşullarda diplomatik korumadan ve tüm siyasi haklardan yararlanacaklar.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, "Ayrımcılık Yapmama ve Birlik Vatandaşlığı" ilkelerini düzenleyen 2. Kısım ve Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı, 5. Başlık.

2. Türkler, AB üyesi ülkelerde seçme ve seçilme hakkına sahip olacak

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, üyelikle birlikte AB vatandaşlığını da kazanacaklarından, bunun getirdiği tüm demokratik haklardan da yararlanabilecekler. İkamet ettikleri AB ülkelerinde o ülkelerin vatandaşları ile eşit koşullarda yerel seçimlerde ve Avrupa Parlamentosu seçimlerinde oy kullanabilecek ve aday olabilecekler.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, "Ayrımcılık Yapmama ve Birlik Vatandaşlığı" ilkelerini düzenleyen 2. Kısım ve Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı 5. Başlık.

3. Türkçe AB'nin resmi dillerinden biri olacak

Tüm AB üyesi ülkelerin dilleri, Avrupa Birliği'nin resmi dili olarak kabul edildiğinden, üyelikle birlikte Türkçe de resmi AB dillerinden biri olacak. AB'nin resmi evrakları ve internet sitesi Türkçe'ye de çevirilecek. AB kurumları ile yazışmalar, başvurular, şikayetler Türkçe yapılabilecek, yanıtlar Türkçe alınabilecek. AB mevzuatındaki gelişmeler Türkçe de yayınlanacak. Yabancı dil bilmemek, AB ile iletişim kurmakta, AB belgelerini izlemekte sorun olmaktan çıkacak.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, "Ayrımcılık Yapmama ve Birlik Vatandaşlığı" ilkelerini düzenleyen 2. Kısım, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı 5. Başlık.

4. Kişisel verilerin gizliliği koruma altında

AB mevzuatı, kişisel verilerin toplanması ve kullanımına ciddi sınırlamalar getiriyor. Kişilere özel bilgiler, ancak açıkça belirtilen meşru amaçlarla toplanabiliyor ve ilgili kişilerin onay vermesi halinde kullanılabiliyor. Irk, etnik köken, siyasi görüş, dini veya felsefi inanç, sendika üyeliği, sağlık ve cinsel yaşama ilişkin kişisel bilgileri içeren verilerin toplanması ise yasak. Herhangi bir veri toplama işleminde, verileri toplayan kişinin, kendisi, işlemin amacı ve verilerin nereye iletileceği hakkında bilgi vermesi gerekiyor. Kişisel gizlilik ile ilgili hakları ihlal edilen herkes, hukuki yollara başvurma hakkına sahip.

AB mevzuatına göre, üye ülkeler söz konusu verilerin korunmasından sorumlu bağımsız ulusal birimler kurmakla yükümlü. Üye devletlerden üçüncü ülkelere kişisel veri transferi ise, ancak söz konusu ülkelerde, verilerin en az AB'deki kadar sıkı kurallarla korunuyor olması halinde mümkün. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin kurallar, ulusal güvenlik, savunma, kamu güvenliği ve cezai kovuşturmanın söz konusu olduğu durumlarda esnetilebiliyor.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu 16. Madde, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı 8. Madde ve 95/46/AT sayılı, Kişisel verilerin işlenmesine ilişkin bireylerin korunması ve bu tür verilerin serbest dolaşımı hakkında Direktif

5. Vatandaşlar AB kurumlarını ve üye devletleri şikayet edebiliyor

Avrupa Birliği vatandaşı olan veya üye ülkelerde ikamet eden herkes, Avrupa Parlamentosu'na Avrupa Birliği'nin faaliyet alanlarıyla ilgili ve kendisini doğrudan etkileyen konularda dilekçe verme hakkına sahip. Ayrıca, AB kurallarını ihlal eden üye devletleri de, Avrupa Komisyonu'na şikayet edebilir. Komisyon'a gönderilen basit bir şikayet mektubu, ilgili üye devlet hakkında Komisyon tarafından soruşturma başlatılması için yeterli. Şikayetin haklı bulunması halinde, önce üye devlete hatasını düzeltmek için belirli bir süre tanınıyor. Sürenin bitiminde ihlal hala devam ediyorsa, konu Avrupa Birliği Adalet Divanı'na taşınıyor. Divan kararının ardından da hata düzeltilmemişse, ilgili devlet para cezasına çarptırılabiliyor. Şikayetler genellikle çevre, sosyal haklar, serbest dolaşım, ayrımcılık gibi konuları kapsıyor.

Aynı şekilde, AB vatandaşları ve üye devletlerde yaşayan herkes, AB kurumlarının görevlerini yapmamaları, eksik veya yanlış yapmaları ya da AB kurallarını ihlal etmeleri halinde, Avrupa Ombudsmanı'na (kamu denetçisi) başvurabiliyor. Avrupa Parlamentosu tarafından seçilen ve bir denetleme ve şikayet mercii olan Ombudsman, tümüyle bağımsız ve tarafsız bir kurum olarak görev yapıyor. Bireyler, şikayetlerini doğrudan Ombudsman'a yazmak veya internetteki şikayet formunu doldurmak suretiyle yapabiliyor. Başvuruların büyük bir bölümünde ilgili kurum, Ombudsman tarafından konu hakkında bilgilendirildikten sonra sorunu çözüme kavuşturuyor. Şikayetin haklı bulunması ve buna rağmen ilgili kurumun sorunu gidermemesi halinde Ombudsman, çeşitli çözüm yollarına başvuruyor. AB üyelik sürecinde Türkiye'nin de benzer bir yapı oluşturması gerekiyor.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, "Ayrımcılık Yapmama ve Birlik Vatandaşlığı" ilkelerini düzenleyen 2. Kısım ile aynı Antlaşma'nın 258-260. Maddeleri ve Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı 5. Başlık

6. İşçilere AB ülkelerinde serbest dolaşım hakkı

İşçilerin serbest dolaşımı, AB'nin dört temel serbestisinden birini oluşturuyor. Tek Pazar'ın gelişimine paralel olarak gittikçe önem kazanan bu hak, 1993 yılında AB vatandaşlığının bir getirisi olarak benimsendi. Tüm üye devlet vatandaşları aynı zamanda AB vatandaşı olduklarından, herhangi bir AB ülkesinde uyrukları nedeniyle ayrımcılık görmeden açık işlere başvurma ve çalışma hakkına sahipler. Bunun tek istisnası kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığı nedeniyle getirilebilecek sınırlamalar. Türkiye vatandaşları da, üyelikle birlikte, hukuken bu hakka sahip olacak. Ancak AB'nin son genişlemesinde, yeni üyelerin işçilerinin serbest dolaşımına 5-7 yıl arasında sınırlamalar getirildi. Benzer bir sınırlama, büyük olasılıkla Türkiye için de uygulanacak. Ancak bu sınırlama, karşılıklı olacak. Yani Türkiye için getirilen kısıtlama süresi bitene kadar, diğer AB ülkelerinin işçileri de Türkiye'de çalışamayacak. Sürenin tamamlanmasıyla dolaşım serbestisi çift taraflı olarak sağlanacak.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, "Birlik Politikaları ve İç Eylemleri" düzenleyen 3. Kısım; Kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımına ilişkin IV. Başlık

7. İş adamları AB'de iş kurup hizmet sunabilecek

Hizmet sunumu hakkı da, işçilerin serbest dolaşımı gibi, AB'nin dört temel serbestisinden biri. Hizmetler; malların, sermayenin ve kişilerin serbest dolaşımı ile ilgili düzenlemelerin dışında kalan ve bir ücret karşılığı yapılan tüm faaliyetleri kapsıyor. Özellikle, sınai ve ticari faaliyetler ile el sanatları ve serbest meslek faaliyetleri bu tanıma giriyor. İş kurma hakkı ile hizmet sunumu serbestisi birbiriyle yakından ilişkili. İş kurma hakkı, bir ekonomik faaliyetin diğer bir üye ülkede devamlı olarak ve yerleşmek suretiyle, yani ticari bir varlık aracılığıyla yapılması halinde söz konusu oluyor. Hizmet sunumu serbestisi ise bir başka üye ülkede yerleşik olmadan geçici olarak hizmet sunulmasına ilişkin. Tüm üye devlet vatandaşları gibi, Türkiye vatandaşları da üyelikle birlikte bu haklara sahip olacak.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, "Birlik Politikaları ve İç Eylemleri" düzenleyen 3. Kısım; Kişilerin, hizmetlerin ve sermayenin serbest dolaşımına ilişkin IV. Başlık

8. Cinsiyete dayalı ayrımcılıkta ispat yükümlülüğü suçlanan tarafta

Bir AB vatandaşının, iş yerinde eşit muamele ilkesinin doğrudan ya da dolaylı olarak ihlal edilmesinden dolayı ayrımcılığa maruz kaldığını iddia etmesi ve bu konuda mahkemeye gerekli verileri sunması halinde, davada ispat yükümlülüğü suçlanan tarafa geçiyor. Yani, mağdurun ihlali ispatlaması değil, suçlanan tarafın, söz konusu ihlalde bulunmadığını ispatlaması gerekiyor. Türkiye'de, bu konudaki mevzuat, AB'ye uyum doğrultusunda yeniden düzenlendi. Ancak, ispat yükümlülüğünün devri için halen, AB'deki uygulamadan farklı olarak, çalışandan, ihlalin varlığını güçlü bir delille ispatlaması bekleniyor.

2006/54/AT sayılı, Çalışma hayatında kadın-erkek arasında fırsat ve muamele eşitliği ilkesinin uygulamasına yönelik Direktif

9. Evlenme yaş sınırı artık 18

AB uyum yasaları kapsamında Medeni Kanun'da yapılan değişikliklerle, evlenme yaşı kadın-erkek farkı gözetilmeksizin 18 olarak belirlendi. Türkiye'de özellikle kırsal kesimlerde çocuk yaşta yapılan evlilikler sıkça rastlanan bir sorundu. Fiziksel ve psikolojik gelişimini tamamlamadan evlenen ya da evlendirilen gençler ağır sorumluluklar üstlenmek zorunda kalıyordu. Değiştirilen Medeni Kanun'a göre 17 yaşını doldurmadan evlenmek artık yasa dışı. Kanunda belirtilen özel hallerde hakim izniyle, 16 yaşını doldurmuş erkek ya da kadının evlenmesi ise hala mümkün.

22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, Madde 124

10. Evlilikte eşlere eşit söz hakkı

Değişen Medeni Kanun'a göre, eşitlik ilkesine aykırı olan "koca evlilik birliğinin reisidir" kuralı kaldırılarak, evlilik birliğinin yönetiminde ve temsilinde eşlere eşit söz hakkı tanındı. Eşlerin oturacakları evin seçiminden, evin giderlerinin karşılanmasına kadar eskiden erkeğe ait olan karar ve sorumluluklar artık taraflar arasında eşit şekilde paylaşılıyor. Buna göre eşler yaşayacakları evi birlikte seçme, giderlere güçleri oranında emek ve malvarlıkları ile katılma ve ortak yaşamın devamı süresince aile yönetimini birlikte üstlenme sorumluluğunu paylaşıyorlar.

22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, Madde 186 ve 188

11. Evlilik içi-evlilik dışı çocuk ayrımı kalktı

Medeni Kanun'da yapılan değişiklik ile soybağı açısından evlilik içinde doğan çocukla evlilik dışı doğan çocuk ayrımına son verildi. Kanun'da "Çocuk ile ana arasındaki soybağı doğumla kurulur, çocuk ile baba arasındaki soybağı, ana ile evlilik, tanıma veya hakim hükmüyle kurulur. Soybağı ayrıca evlat edinme yolu ile kurulur" ibaresi yer alıyor. Böylelikle evlilik dışı ve evlilik içi doğan çocuklar arasındaki ayrımcı yaklaşım kaldırılarak, evlilik dışı doğan çocukların gelecekleri de güvence altına alındı.

22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, Madde 282

12. İş yerinde cinsel tacizin cezası daha ağır

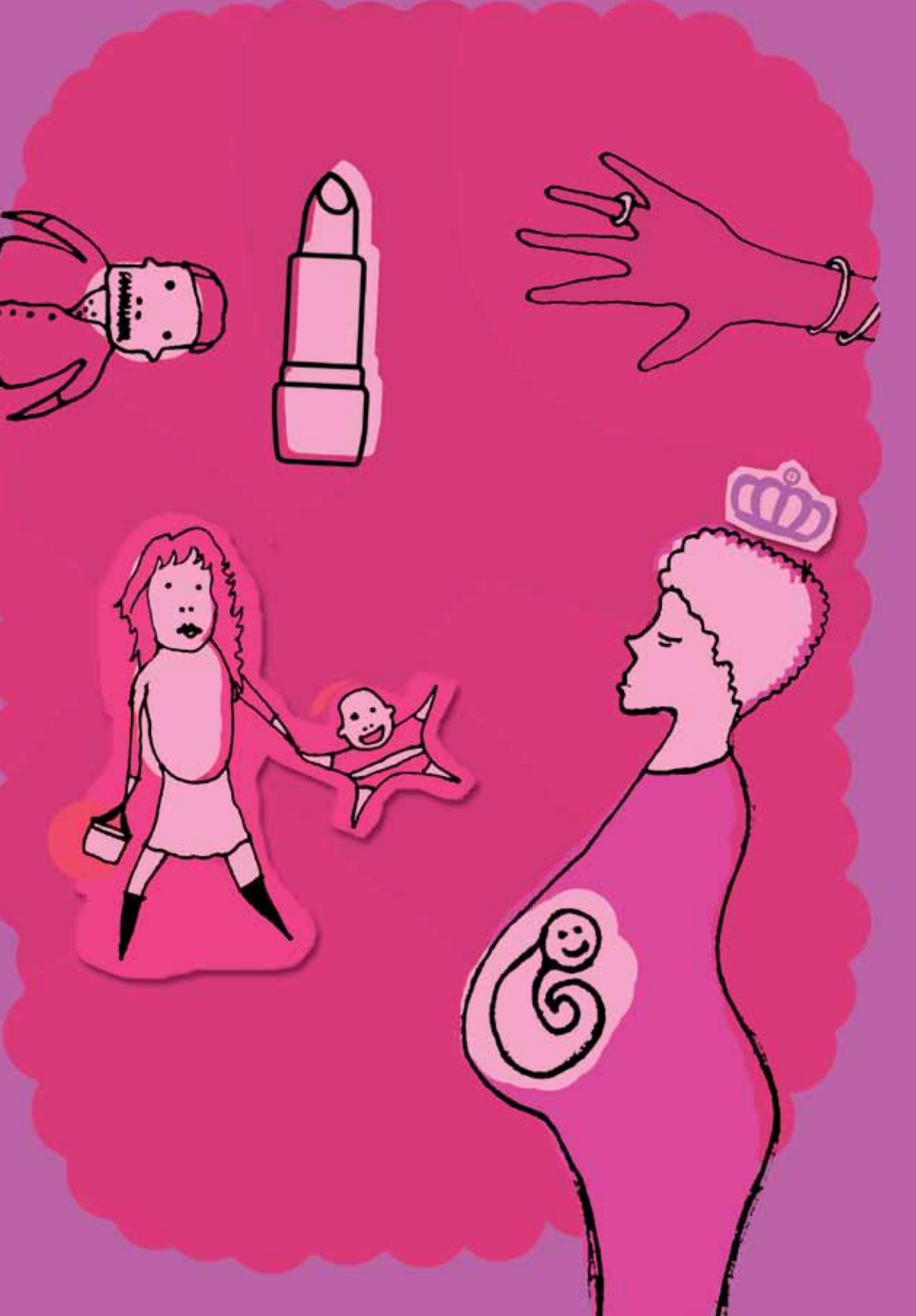
Cinsel taciz ciddi bir suç. Mağdurun şikayeti halinde tacizci üç aydan iki yıla kadar hapis cezasına ya da adli para cezasına çarptırılıyor. Yeni Türk Ceza Kanunu'na (TCK) göre ise, iş yerinde cinsel taciz daha ağır bir suç. Eğer tacizci, hiyerarşi veya hizmet ilişkisinden kaynaklanan nüfuzunu kötüye kullanmak suretiyle ya da aynı iş yerinde çalışmanın sağladığı kolaylıktan yararlanarak cinsel tacizde bulunuyorsa, verilen ceza %50 oranında artıyor. Eğer mağdur, bu sebeple işi terk etmek zorunda kaldıysa, ceza bir yıldan az olamıyor.

26.09.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, Madde 105

13. AB'den şiddetle mücadeleye destek

AB, 2000 yılından beri yürüttüğü Daphne Programı aracılığıyla, çocuklara, gençlere ve kadınlara yönelik şiddetin engellenmesini sağlayacak projelere mali destek veriyor. Aile içinde, okullarda ve iş yerlerinde yaşanan şiddet, cinsel istismar ve insan ticareti dahil olmak üzere, şiddetin her türlüsü programın faaliyet alanına giriyor. Konuyla ilgili ortak öncelikler ve yenilikçi yaklaşımlar geliştirilmesini, bilgi ve deneyimlerin yaygınlaştırılmasını ve ilgili tüm tarafların bu çabalara dahil edilmesini teşvik eden program, üye devletlerin şiddete karşı aldıkları önlemlere katma değer kazandırıyor. Çocuklara, gençlere ve kadınlara yönelik şiddetle mücadele eden ve mağdurları koruyan, kâr amacı gütmeyen, kamu veya özel sektörde faaliyet gösteren tüm kurum ve kuruluşlar, yerel idareler, üniversiteler ve araştırma merkezleri programa katılabiliyor. Türkiye de, belirli koşullar altında programdan faydalanabiliyor.

779/2007/AT sayılı, Çocuk, genç ve kadınlara karşı şiddetin engellenmesi ve risk altındaki grup ve mağdurların korunmasına yönelik Topluluk eylemlerini içeren Daphne III Programı'nın oluşturulmasına ilişkin Karar

KADINLAR

14. Eşler çalışmak için birbirinden izin almak zorunda değil

AB'ye uyum yasaları çerçevesinde Medeni Kanun'da yapılan değişiklikle, eşlerin, meslek ve iş seçiminde birbirlerinin iznini alma zorunluluğu olmadığı kabul edildi. Kadının, çalışmak için kocasının iznini almasını gerektiren eski düzenleme, kadınların iş hayatını ciddi ölçüde kısıtlayan, cinsiyet eşitliğine aykırı bir hükümdü. Yeni düzenlemeye göre, taraflar birbirinden izin almaksızın çalışma hayatına katılabiliyorlar. Ancak, "meslek ve iş seçiminde ve bunların yürütülmesinde evlilik birliğinin huzur ve yararı göz önünde tutulacaktır" hükmü halen kanun kapsamında yer alıyor.

22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, Madde 192

15. Cinsel suçlara verilen cezalarda kız-kadın mağdur ayrımı kalktı

AB uyum yasaları doğrultusunda değiştirilen Türk Ceza Kanunu'nda, evli kadına ya da kıza karşı işlenen cinsel suçlara verilen farklı cezai uygulamalar ortadan kalktı. Değişiklikten önce evli kadın, bekar kadına göre daha fazla korunmaktaydı. Oysa, tecavüz ya da cinsel saldırıya uğrayan kişinin medeni durumu, yaşanan fiziksel ve ruhsal tahribatı değiştiren bir unsur değil. Dolayısıyla evli ya da bekar olmanın suçun niteliğini ağırlaştırmak ya da hafifletmek için bir neden olması da mümkün değil. Kadını birey olarak cinsel saldırıya karşı korumaktan çok, evlilik kurumunun korunması amaçlanırken ortaya çıkan bu ayrımcı yaklaşım, Ceza Kanunu'nda yapılan değişiklikle ortadan kalktı.

26.09.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, Madde 102

16. Mağdurla evlenmek tecavüzcüyü cezadan kurtarmıyor

Eski Türk Ceza Kanunu'nda, cinsel saldırı ya da kız-kadın kaçırma suçlarında "etkin pişmanlık" olarak adlandırılan bir düzenleme yer alıyordu. Buna göre, cinsel saldırıda bulunanın ya da kız kaçıranın, mağdurla evlenmesi halinde cezası 5 yıl süre ile erteleniyordu. Beş yıl süre ile evliliğin sürmesi halinde de suçlunun cezası ortadan kaldırılıyordu. Tecavüze uğrayan yerine suçluyu koruyan ve mağduru, kendisine tecavüz eden kişi ile hayatını paylaşmaya zorlayarak yasa aracılığı ile bir kez daha mağdur eden bu düzenleme, AB'ye uyum yasaları kapsamında 2004 yılında Türk Ceza Kanunu'ndan çıkarıldı.

17. Evlilik dışı doğan çocuğunu öldürene ceza indirimi kalktı

Eski Türk Ceza Kanunu'nda, evlilik dışı dünyaya gelen çocuğun, annesi tarafından namusunu kurtarma gerekçesi ile öldürülmesine ceza indirimi uygulanıyordu. Namus kavramını, insan yaşamından ve yeni doğmuş bir çocuğun yaşam hakkından daha önde tutan bu yaklaşım, AB uyum sürecinde, Ceza Kanunu'nda yapılan değişiklik ile yasalarımızdan çıkarıldı.

18. Evlilik içi cinsel saldırı artık suç

AB'ye uyum amacıyla yenilenen Türk Ceza Kanunu'nda artık, evlilik içi cinsel saldırı da suç olarak kabul ediliyor. Cinsel birlikteliğe zorlama, "evlilik dışında" ya da "içinde" ayrımı yapılmaksızın, aynı şekilde cezalandırılıyor. Cinsel tacizle bir kimsenin vücut dokunulmazlığının ihlal edilmesine, 7 yıldan 12 yıla kadar hapis cezası uygulanıyor. Bu fiilin eşe karşı işlenmesi halinde soruşturma ve kovuşturma, mağdurun şikayetine bağlı olarak yapılıyor. Ceza, suçun işlenme yöntemine ve doğurduğu sonuca göre değişiyor. Cinsel saldırının, mağdurun beden veya ruh sağlığının bozulmasına neden olması halinde, suçlu, en az 10 yıl hapis, mağdurun bitkisel hayata girmesine ya da ölümüne sebep olması halinde, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılıyor.

26.09.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, Madde 102

19. Hamile, yeni doğum yapmış, emzikli kadın çalışanlara özel koruma

AB mevzuatı işverenlere, hamile, yeni doğum yapmış ve emzikli kadın çalışanların iş yerinde karşılaşabilecekleri her türlü riski belirleyerek, gerekli önlemleri alma yükümlülüğü getiriyor. Zihinsel ve fiziksel yorgunluğu da "risk" olarak tanımlayan AB mevzuatına göre, kadının durumunu tehlikeye sokacak tüm risklerin öngörülerek engellenmesi gerekiyor. Buna çalışma biçimi, süresi ve yoğunluğu da dahil. Eğer çalışanın yaptığı iş, bulunduğu koşullarda fiziki ve ruhsal durumunu tehlikeye sokacak bir iş ise, işveren ücret farkı olmaksızın başka bir iş önermekle yükümlü. Eğer bu teknik olarak mümkün değilse, geçici olarak çalışmaya ara verme imkânı sağlanıyor. Hamile, yeni doğum yapmış veya emzikli kadınlar gece işlerinde çalıştırılamıyor. Bu durumda işveren, çalışanı bir gündüz işine transfer etmek, teknik açıdan transferin mümkün olmaması halinde ise ücretli izin süresini uzatmakla yükümlü.

92/85/AET sayılı, Hamile, loğusa veya emzikli kadın çalışanların iş yerinde sağlık ve güvenliklerinin iyileştirilmesine ilişkin asgari önlemleri belirleyen Direktif (Konsolide Versiyon)

20. Ücretli doğum izni 16 hafta

AB'de, çalışan hamile kadınlar doğum öncesinde ve/veya sonrasında kesintisiz en az 14 hafta ücretli izin hakkına sahip. Üye ülkeler 14 haftayı alt sınır olarak kabul edip, doğum izni süresini ulusal düzenlemeleri ile belirliyorlar. Ancak doğum izni, doğumdan önce ve/veya sonra verilmesi zorunlu olan en az iki haftalık izni de kapsamak zorunda. Hamilelik döneminde, çalışan kadınlar çalışma saatleri içinde herhangi bir ücret kesintisine uğramaksızın tıbbi kontrol izinleri kullanabiliyorlar. AB'ye uyum sürecinde 2003 yılında yenilenen İş Kanunu ile Türkiye'de 12 hafta olan ücretli doğum izni, 16 haftaya çıkarıldı. Kadın işçi bu iznin tamamlanmasının ardından isterse 6 ay ücretsiz izin de alabiliyor. Kadın memurlar için bu süre 12 aya kadar uzatılabiliyor.

92/85/AET sayılı, Hamile, loğusa veya emzikli kadın çalışanların iş yerinde sağlık ve güvenliklerinin iyileştirilmesine ilişkin asgari önlemlerin belirlenmesine ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

B A
A B C

ÇOCUKLAR

21. "Çocuğumdur, severim de döverim de" anlayışı bitti

AB uyum yasaları ile değişen Türk Ceza Kanunu, aile içi şiddeti de cezalandırıyor. Aile büyükleri, kardeş, eş ya da çocuklara yönelik şiddet, vücut dokunulmazlığına karşı suçlar kapsamında değerlendiriliyor. Artık ebeveyn olmak, dayak atmanın mazereti olamıyor. Kan bağı olsun, olmasın bir kişiye kasıtlı olarak zarar vermek, fiziksel ya da ruhsal sağlığını bozmak cezalandırılıyor. Bu eylem aile içinde yapılıyorsa ceza artıyor. Şiddetin sonucunda fiziksel bir hasar oluşursa ceza bir kat, mağdurun iyileşmesi mümkün olmayan bir duruma gelmesi, sakatlık, çocuk yapma yeteneğinin kaybı vb. durumlarda ise iki kat artıyor. Kasten yaralama nedeniyle mağdurun ölümü halinde ise, 8 ila 16 yıl arasında ceza uygulanıyor.

26.09.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, Madde 86-87

22. Çocuklara yönelik cinsel istismarın cezası ağır

Yeni Türk Ceza Kanunu'nda 15 yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş çocuklara yönelik cinsel amaçlı saldırılar, "Cinsel İstismar" olarak adlandırılıyor. TCK cinsel istismarı kategorilere ayırıyor. Eğer istismar çocuğun aile bireyleri, eğitimci, bakıcı, sağlık hizmeti veren veya koruma sorumluluğu bulunan kişilerce yapılıyorsa, ya da tehdit ve zor kullanılıyorsa ceza yarı oranında artıyor. İstismar sonucu çocuğun beden ve ruh sağlığının bozulması halinde, suçlu en az 15 yıl cezaya, çocuğun bitkisel hayata girmesi ya da ölümü halinde ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına çarptırılıyor.

26.09.2004 tarih ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, Madde 103

23. Çocuklar tehlikeli oyuncaklardan korunuyor

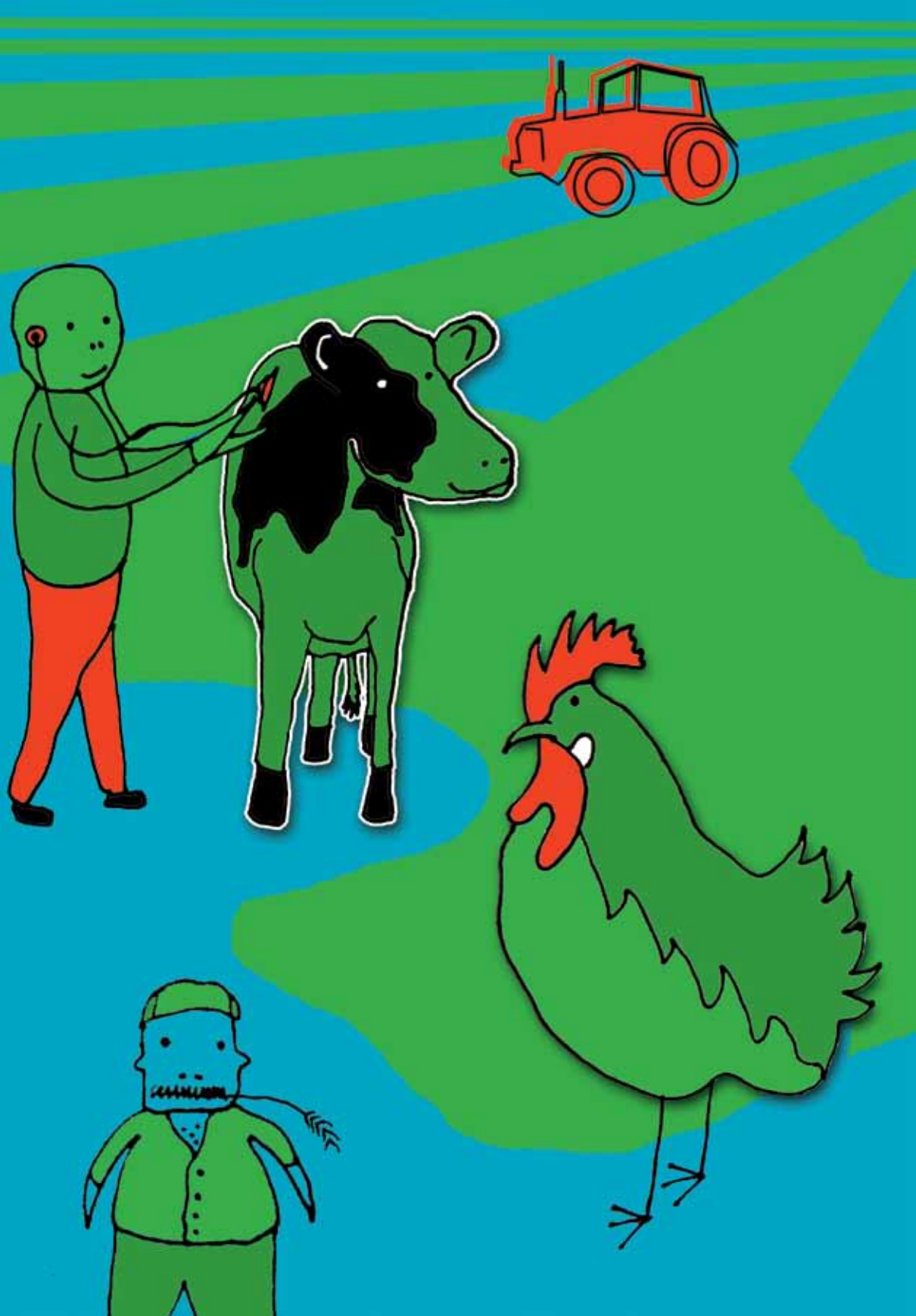
AB'nin oyuncakların güvenliğine ilişkin mevzuatı, oyuncakları ve 14 yaşından küçük çocukların oynaması için tasarlanan tüm ürünleri kapsıyor. Oyuncakların tasarım, üretim ve piyasaya sunulmasına ilişkin sıkı kurallar getiren AB mevzuatına göre, amacına uygun veya öngörüldüğü şekilde kullanıldığında, çocukların sağlık ve güvenliği açısından risk yaratabilecek, yaralanmalara yol açabilecek oyuncaklar piyasaya sürülemiyor.
Piyasaya sürülen tüm oyuncaklarda, ürün güvenliğini teyit eden CE işaretinin bulunması gerekiyor. CE işaretinin kurallara aykırı bir şekilde kullanıldığının belirlenmesi halinde, üye devletler sorumlulara cezai yaptırım uyguluyor. "Piyasaya sürmek" ifadesi, sadece satılan oyuncakları değil, bedelsiz olarak dağıtılan oyuncakları da kapsıyor.

88/378/AET sayılı, Üye devletlerin, oyuncakların güvenliği ile ilgili mevzuatlarının yaklaştırılmasına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

24. 15 Yaşın altındaki çocuklar çalıştırılamıyor

AB'de 15 yaşın altında ve zorunlu eğitim dönemindeki çocukların çalışması yasak. Bu konumdaki çocuklar, sadece kültürel, sportif faaliyetlerde ve hafif işlerde izin alınmak kaydıyla sınırlı süreyle çalışabiliyor. Çocukların ve gençlerin, aile işletmeleri dahil olmak üzere yaptıkları tüm işler kontrol altına alınıyor. AB mevzuatına göre, 18 yaşın altındaki gençler, fiziki ve ruhsal kapasitelerini aşan, eğitimlerini engelleyen, sağlıklarına zarar verme ihtimali olan ya da tecrübe eksikliği nedeniyle kaza riski taşıyan tehlikeli işlerde ve gece vardiyalarında çalışamıyor. Belirli şartlar altında, 14 yaşını dolduran çocukların bazı "hafif işler"de çalışmalarına izin verilebiliyor. Bu şartlarda çalışan çocuklar, okul dönemlerinde haftada en fazla 12 saat, okulun kapalı olduğu dönemlerde ise haftada en fazla 35 saat çalışabiliyor. Mesleki eğitim ve çıraklık eğitimi alan gençlerin eğitimleri de, çalışma süresi içinde değerlendiriliyor ve haftada 40 saati aşamıyor.

Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı, IV. Başlık; 94/33/AT sayılı, Çalışan gençlerin iş yerinde korunması hakkında Direktif (Konsolide Versiyon)

TARIM, HAYVANCILIK, BALIKÇILIK

25. Çiftçilere istikrarlı gelir

AB'nin Ortak Tarım Politikası, çiftçilere adil bir gelir düzeyi ve istikrarlı bir piyasa ortamı sağlıyor. Çiftçilerin arz-talep dengesizlikleri nedeniyle uğradıkları zararlar, piyasa müdahaleleri ile telafi ediliyor. Üye devletlerin hayvan hastalıkları gibi özel durumlardan kaynaklanan harcamaları da kısmen AB bütçesinden finanse edilebiliyor. AB, tarımsal faaliyetleri düzenlerken, arzın devamlılığını sağlamanın ötesinde, ürünlerin tüketiciye makul fiyatlarla ulaştırılmasına da büyük önem veriyor. Tarım politikaları geliştirilirken, konunun sosyal boyutu ve bölgeler arasındaki farklılıklar da dikkate alınıyor. Yapısal veya doğal koşullar nedeniyle dezavantajlı konumda olan işletmelere destek sağlanıyor. AB'nin Ortak Tarım Politikası, iç pazarın yanı sıra, üçüncü ülkeler ile yapılan ticareti ve rekabet kurallarını da düzenliyor.

Türkiye de, AB üyeliği ile birlikte, yaklaşık 600 milyon nüfuslu, alım gücü yüksek bir pazarda, tarım ürünlerini serbestçe pazarlama ve AB'nin çiftçilere sunduğu mali olanaklardan faydalanma imkânına sahip olacak.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, "Birlik Politikaları ve İç Eylemleri" düzenleyen 3. Kısım; Tarım ve balıkçılığa ilişkin III. Başlık; 1234/2007/AT sayılı, Tarım alanında ortak bir piyasa düzeni tesis edilmesi ve belirli tarım ürünlerinin spesifik hükümlere tabi tutulmasına ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon); 73/2009/AT sayılı, Ortak Tarım Politikası kapsamında çiftçilere yönelik doğrudan destek programları için ortak kurallar belirleyen ve çiftçilere yönelik bazı destek programları tesis eden Tüzük (Konsolide Versiyon)

26. Standartlara uymayan çiftçiye destek yok

AB'li çiftçiler, Ortak Tarım Politikası'nın "doğrudan ödeme" desteklerinden yararlanabilmek için, bazı şartları yerine getirmekle yükümlü. Bunların başında çevre; kamu, hayvan ve bitki sağlığı; hayvan refahı ve arazi yönetimi ile ilgili standartlar geliyor. Üreticilerin bu standartlara uyumu düzenli olarak denetleniyor. Uyumsuzluk halinde, ödeme destekleri azaltılıyor ya da tamamen geri çekiliyor. Ödemeler, ihmalden kaynaklanan uyumsuzluklarda %5, tekrarlanan uyumsuzluklarda ise %15'e kadar azaltılıyor. Kuralların kasıtlı olarak ihlal edilmesi halinde uygulanan yaptırım, desteğin %20 oranında azalmasından, tamamen geri çekilmesine kadar gidebiliyor.

73/2009/AT sayılı, Ortak Tarım Politikası kapsamında çiftçilere yönelik doğrudan destek programları için ortak kurallar belirleyen ve çiftçilere yönelik bazı destek programları tesis eden Tüzük (Konsolide Versiyon)

27. Hayvanına refah sağlayan çiftçiye ekstra destek

AB, özellikle 2003'te gerçekleştirilen Ortak Tarım Politikası reformundan beri, kırsal kalkınmaya büyük önem veriyor. Bu çerçevede alınan önlemlerden biri de, hayvan refahını artıran uygulamaların teşvik edilmesi. En az 5 yıl için hayvan refahını artırma yönünde belirli taahhütlerde bulunan çiftçiler, AB'nin sağladığı özel desteklerden yararlanabiliyor. Hayvan başına yılda 500 Avro'ya kadar çıkabilen bu desteklerin tutarı, verilen taahhütlere bağlı ek maliyetler dikkate alınarak hesaplanıyor. Avrupa Kırsal Kalkınma Tarımsal Fonu (EAFRD) ile sağlanan bu destekten faydalanabilmek için, hayvan refahı konusunda, alışılmış tarımsal yöntemlerden daha etkili önlemler almak gerekiyor.

1698/2005/AT sayılı, Avrupa Kırsal Kalkınma Tarımsal Fonu (EAFRD) tarafından sağlanan kırsal kalkınma desteklerine ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

28. Büyükbaş hayvanlara pasaport

AB, Birlik içinde ticareti yapılan büyükbaş hayvanların kulaklarına yetkili idarelerce işaret takılması zorunluluğu getiriyor. Yeni doğmuş ya da ithal edilmiş tüm büyükbaş hayvanlar için 14 gün içinde ilgili idare tarafından pasaport çıkarılması gerekiyor. Pasaportta hayvanın doğum yeri, yaşı ve ait olduğu işletmeye ilişkin bilgiler yer alıyor. Pasaportu olmayan hayvanlar AB içinde dolaşamıyor. Pasaportu olanlar ise, evrakları ile birlikte serbest dolaşıma girebiliyor. Hayvanın bir işletmeye giriş ve çıkışı, aynı insanların gümrük geçişlerinde olduğu gibi pasaportuna işleniyor. Birlik içinde aynı menşeden olan ve aynı yere giden hayvan sürüleri için ortak pasaport çıkartılabiliyor, ama bunun bir veteriner sertifikası ile onaylanmış olması gerekiyor. Mezbahaya gönderilen hayvanların pasaportları, mezbaha işletmecisi tarafından yetkili otoriteye iletiliyor. Diğer hayvan ölümlerinde ise, yetiştiricinin, ilgili pasaportu 7 gün içinde yetkili otoriteye sunması gerekiyor.

1760/2000/AT sayılı, Büyükbaş hayvanların tanımlanması, kaydedilmesi ve et ürünlerinin etiketlenmesine ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

29. Genç çiftçilere özel teşvik

AB, kırsal kalkınmanın güçlendirilmesinde anahtar role sahip olan gençlerin desteklenmesini, tarım politikasının önceliklerinden biri olarak değerlendiriyor. Genç çiftçilerin yeni tesisler kurmaları ve bu tesislerin yapısal olarak kalkınabilmesi amacıyla özel destek önlemleri uygulanıyor. Gençlere yönelik işletme kurma desteğinden yararlanabilmek için, 40 yaşını aşmamış olmak ve ilk defa bir tarımsal işletme kuruyor olmak gerekiyor. Avrupa Kırsal Kalkınma Tarımsal Fonu (EAFRD) kaynaklı bu destek, 40.000 Avro'yu aşmayacak şekilde, tek prim veya faiz sübvansiyonu şeklinde ödenebiliyor. Her iki destekten de yararlanılması halinde ise, bu rakam 70.000 Avro'ya kadar çıkabiliyor.

Ayrıca, gençlere yönelik tesis kurma desteğinden bağımsız olarak, tarımsal tesislerin modernizasyonu için yapılan desteklerde de, genç çiftçilere daha avantajlı koşullar sunuluyor. Yine EAFRD ile sağlanan bu destekler, normal koşullarda, tesisin modernizasyonu için yapılan yatırımın en fazla %40'ını, daha az gelişmiş bölgelerde ise en fazla %50'sini karşılıyor. Ancak, genç yatırımcılar söz konusu olduğunda, bu oranlar sırasıyla %50 ve %60'a çıkıyor.

1698/2005/AT sayılı, Avrupa Kırsal Kalkınma Tarımsal Fonu (EAFRD) tarafından sağlanan kırsal kalkınma desteklerine ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

30. Çiftçilere danışmanlık desteği

AB ülkelerinde, arazi ve çiftlik yönetimi konularında üreticilere yardımcı olmak amacıyla "çiftçi danışmanlık sistemleri" uygulanıyor. AB mevzuatı uyarınca kurulan bu sistemler, üye devletlerin yetkilendirdiği kurumlar ya da özel kuruluşlar tarafından yürütülüyor. Söz konusu kurum ve kuruluşlar, hizmet verdikleri çiftçilere ait bilgi ve verilerinin gizliliğini korumakla yükümlü. Verilen danışmanlık hizmetleri ise, çevre; kamu, hayvan ve bitki sağlığı; hayvanların tanımlanması, kayıt altına alınması; hastalıkların bildirilmesi ve hayvan refahı gibi konuları kapsıyor. Sisteme katılım, gönüllülük esasına dayanıyor. Çiftçiler, kullandıkları danışmanlık hizmetlerinin maliyetlerini karşılamak için, belirli desteklerden faydalanabiliyor. Avrupa Kırsal Kalkınma Tarımsal Fonu (EAFRD) kullanılarak, çiftçinin danışmanlık hizmetine bağlı maliyetinin %80'ini aşmayacak şekilde sağlanan bu destekler, hizmet başına 1.500 Avro'ya kadar çıkabiliyor.

Çiftçi danışmanlık sistemi artık Türkiye'de de uygulanıyor. AB'ye uyum doğrultusunda çıkarılan yönetmelik uyarınca, tarım danışmanı istihdam eden üretici örgütleri, ziraat odaları; serbest tarım danışmanları ve tarımsal danışmanlık kuruluşları, bu tür hizmetleri sunabiliyor. AB'de olduğu gibi, Türkiye'de de, bu hizmetlerden yararlanan işletmelere destek sağlanıyor. 2010 yılında bu ödemeler, bir önceki yıla göre %122 oranında artırılarak, 500 TL'ye çıkarıldı. Üyelikle birlikte Türkiye, söz konusu desteklerin bir kısmını AB kaynaklarından karşılayabilecek.

73/2009/AT sayılı, Ortak Tarım Politikası kapsamında çiftçilere yönelik doğrudan destek programları için ortak kurallar belirleyen ve çiftçilere yönelik bazı destek programları tesis eden Tüzük (Konsolide Versiyon); 1698/2005/AT sayılı, Avrupa Kırsal Kalkınma Tarımsal Fonu (EAFRD) tarafından sağlanan kırsal kalkınma desteklerine ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

31. Ürün kalitesini artıran çiftçiye ekstra destek

Tarım ürünlerinin kalitesini artırmak, AB'nin kırsal kalkınma politikasının en temel önceliklerinden biri. Bu nedenle AB, çiftçileri, gıda kalite programlarına katılmaları yönünde teşvik ediyor. Ancak, gönüllülük esasına dayanan bu tür programlar, çiftçilere belirli maliyetler de yüklüyor. İşte AB, bu noktada devreye girerek, Avrupa Kırsal Kalkınma Tarımsal Fonu (EAFRD) aracılığı ile çiftçilere destek sağlıyor. Örneğin, AB'nin, özel ürünlerin sertifikalandırılması, organik tarım, coğrafi işaret ve menşe isimlerinin korunması ile ilgili kalite programlarına katılan çiftçiler, EAFRD ile desteklenebiliyor. Bunun yanı sıra, ulusal düzeyde yürütülen kalite programlarına katılan çiftçiler de EAFRD kaynakları ile desteklenebiliyor. Bunun için, ilgili programın, mevcut yasal yükümlülüklerin karşılanmasının ötesinde bir katma değer yaratması gerekiyor. En fazla 5 yıl için sağlanan kalite destekleri, arazi başına yılda 3.000 Avro'ya kadar çıkabiliyor. Ayrıca, çiftçilerin yanı sıra, kalite programlarını teşvik eden, tanıtan ve tüketicileri bu programlar hakkında bilgilendiren üretici grupları da, AB'den maddi destek alabiliyor.

Türkiye'de de, tarım ürünlerinde kaliteyi artırma amaçlı belirli destek uygulamaları bulunuyor. Örneğin, Şubat 2010'da yürürlüğe giren bir Bakanlar Kurulu Kararı, meyve ve sebze ürünlerinde "iyi tarım uygulamaları" yapan çiftçilere dekar başına 20 TL, örtüaltı iyi tarım uygulamaları yapan çiftçilere ise dekar başına 80 TL destekleme ödemesi yapılmasını öngörüyor. Aynı Karar, organik tarım yapan çiftçilere de, dekar başına 25 TL ödenmesini öngörüyor. Türkiye, üye olduğunda, bugün devlet bütçesinden karşılanan bu desteklerin bir kısmı AB fonlarından karşılanabilecek.

1698/2005/AT sayılı, Avrupa Kırsal Kalkınma Tarımsal Fonu (EAFRD) tarafından sağlanan kırsal kalkınma desteklerine ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

32. Tarımda kayıt dışı ve kontrolsüz üretim devri kapanıyor

AB, tarımda ihtiyaç fazlası ve kayıt dışı üretimi önlemek ve ürün stoklarının istenmeyen miktarlarda birikmesini engellemek için tarımsal üretimi kontrol altına alıyor. Tarımda üretim planlamasının sağlıklı biçimde yapılabilmesi, üreticinin mağduriyetinin engellenmesi ve üye devletlerin üreticiyi korumak amacıyla gereksiz alımlarla zarara uğramasının önlenmesi için çeşitli düzenlemeler getiriyor. Bu çerçevede, süt, şeker ve patates gibi belirli ürünler için üretim kotaları belirleniyor. Üye ülkelerin sunduğu üretim verileri dikkate alınarak, AB tarafından her üye ülke için saptanan bu kotalar, üye devletlerce işletmeler arasında dağıtılıyor.

Ulusal kotasını aşan üye devletlerin, Avrupa Tarımsal Garanti Fonu'na (EAGF), kota aşım miktarı ile orantılı bir ödeme yapmaları gerekiyor. Bu ödemenin yükü, ilgili ulusal idareler tarafından, kota aşımına neden olan işletmelerden tahsil ediliyor. Dolayısıyla, kotalara uyum konusunda, işletmeler yerleşik oldukları üye devletlere, üye devletler ise AB'ye karşı sorumluluk taşıyor. Üretim kotalarının gerektiği gibi uygulanabilmesi için, öncelikle tüm tarımsal faaliyetlerin kayıt altına alınması gerekiyor. Bu nedenle, kayıt dışı üretim ve pazarlamanın engellenmesi, tarım alanındaki uyum çalışmalarının önceliğini oluşturuyor.

1234/2007/AT sayılı, Tarım alanında ortak bir piyasa düzeni tesis edilmesi ve belirli tarım ürünlerinin spesifik hükümlere tabi tutulmasına ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

33. Organik tarımda tohumdan gübreye herşey organik

Dünyada giderek yaygınlaşan organik tarım faaliyetleri, AB'de son derece sıkı kurallara tabi tutuluyor. Ürünlerin organik sayılabilmesi için, üretim, dağıtım, denetim ve etiketleme konusunda belirli standartlara uymak gerekiyor. Bir ürünün "organik" etiketiyle piyasaya sürülebilmesi için, içerdiği tarımsal bileşenlerin en az %95'inin organik olması gerekiyor. Yapay gübre, kimyasal ilaç, katkı maddesi ve antibiyotik kullanımı önemli ölçüde sınırlandırılıyor. Genetiği değiştirilmiş organizma kullanımı ise tamamen yasak. Organik tarımda kullanılan bitki ve hayvanlar, hastalıklara karşı dayanıklı ve yerel koşullara uyumlu türlerden seçiliyor. Kullanılan tohum, gübre ve yemlerin dahi organik olması gerekiyor. Büyümeyi hızlandırıcı maddeler ise kullanılamıyor. AB mevzuatındaki şartları karşılamayan ürünlerin etiketlerinde, "organik", "biyolojik" veya "ekolojik" ifadelerinin kullanılması da yasak. Organik ürünler, özel bir logo sayesinde ayırdediliyor. 1 Temmuz 2010 itibariyle, üye devletlerde kullanılan farklı ulusal logoların yanı sıra, AB'nin organik tarım logosunun kullanımı da zorunlu hale geliyor.

2092/91/AET sayılı, Tarım ürünlerinin organik üretimine ve tarım ürünleri ve gıda maddelerinin üzerindeki göstergelere ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

34. 20 Gramın altında istavrite satış yasağı

AB'de deniz ve su ürünleri, ancak kalite, boyut, ağırlık, ambalaj, sunum ve etiketleme ile ilgili belirli standartları karşılamaları halinde piyasaya sürülebiliyor. Bu standartların amacı, ürünlerin kalitesini değerlendirmek, belgelemek, tüketicileri bilgilendirmek, üretimde verimliliği ve piyasada şeffaflığı artırmak. AB mevzuatı, balık ve su ürünlerini, tazelik dereceleri, ağırlık ve boyutlarına göre farklı kategoriler altında sınıflandırıyor. Ayrıca, su kaynaklarını korumak amacıyla, avlanacak ve satışa sunulacak ürünlerin karşılaması gereken asgari ağırlık ve boyut standartları da belirleniyor. Örneğin, istavrit için belirlenen asgari ağırlık ve boyut standartları, balığın bulunduğu coğrafi bölgeye göre, 20 gr. ve 12 cm. veya 80 gr. ve 15 cm. olarak değişiyor.

2406/96/AT sayılı, Bazı balıkçılık ürünleri için ortak pazarlama standartlarını belirleyen Tüzük (Konsolide Versiyon)

35. Balıkçılar balığı içme suyu veya temiz su ile yıkamak zorunda

AB'nin balık ürünlerine ilişkin hijyen düzenlemelerine göre, avlanan balıkların tekne içinde toplandığı bölümlerin temiz tutulması ve yakıt veya sintine suyunun bu bölgelerle temas etmemesi gerekiyor. Balıkçılar, güverteye aldıkları balıkları canlı tutmadıkları takdirde en kısa sürede dondurmak, dondurma işlemi mümkün değilse, bir an önce tekneden karaya aktarmakla yükümlü. Teknede kaldıkları süre içinde balıkların, güneş ve diğer ısı kaynaklarının etkilerinden korunması gerekiyor. Yıkama ve dondurma işlemlerinde ise, ancak içme suyu veya temiz su kullanılabiliyor.

853/2004/AT sayılı Hayvanlardan elde edilen gıda ürünlerine ilişkin hijyen kurallarını belirleyen Tüzük (Konsolide Versiyon)

GIDA GÜVENLİĞİ

36. Seceresini bilmediğimiz eti yemeyeceğiz

AB, sığır etlerinin, pazarlama sürecinin her aşamasında etiketlenmesini öngörüyor. İlgili mevzuata göre, etin tedarik edildiği hayvan ya da hayvan gruplarına ait kimlik numaralarının; hayvanın doğduğu, yetiştirildiği ve kesildiği üye devlet veya üçüncü ülkenin; kesimhanelere ve parçalama işlemlerinin yapıldığı tesislere ait onay numaralarının ve bu tesislerin bulunduğu ülkelerin, etiketlerde belirtilmesi gerekiyor. Etin AB dışından ithal edildiği ve tüm bu bilgilere erişilemediği durumlarda ise, en azından, menşe olarak "AT dışı" ifadesinin kullanılması ve kesimhanenin bulunduğu ülkenin mutlaka belirtilmesi gerekiyor. Etiketsiz ya da etiketindeki bilgiler eksik olan ürünler piyasaya sürülemiyor.

1760/2000/AT sayılı, Büyükbaş hayvanların tanımlanması, kaydedilmesi ve et ürünlerinin etiketlenmesine ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

37. İçtiğimiz süt daha sağlıklı olacak

AB mevzuatı, süt ya da süt ürünleri üreten gıda işletmelerine sıkı kurallar getiriyor. Buna göre, kullanılan çiğ inek sütündeki canlı bakteri sayısının 30^0C'de, mililitre başına azami 100.000 olması gerekiyor. Türkiye'de ise bu oran aşılabiliyor. AB üyeliği ile birlikte, kayıt dışı süt üretimi ve satışı son bulacak. Kayıtlı tüm işletmeler ilgili standartlara uyacak. Kullandığı çiğ sütteki bakteri miktarı, belirtilen sınırı aşan firmaların ürünleri piyasaya sürülemeyecek. Uyumun belirli bir süre için üyelik sonrasına ertelenmesini sağlayacak geçiş dönemleri alınsa bile, şartlara uymayan süt ve süt ürünleri paketleri özel olarak işaretlenecek. Böylelikle tüketici, AB standartlarına uygun olan ve olmayan ürünleri kolaylıkla ayırdedebilecek.

853/2004/AT sayılı Hayvanlardan elde edilen gıda ürünlerine ilişkin hijyen kurallarını belirleyen Tüzük (Konsolide Versiyon); 854/2004 sayılı İnsan tüketimine sunulan hayvansal kökenli gıdaların resmi kontrollerinin organizasyonu için spesifik kurallar getiren Tüzük (Konsolide Versiyon)

38. Gıda ürünleri ile temas eden tüm malzemelere sıkı standartlar

AB ülkelerinde gıda ürünleri ile temas eden malzemeler belirli kurallara tabi tutuluyor. Bu kurallar, ambalajlar, plastik veya cam şişeler, çatal-bıçak ve kaşıklar, evlerde kullanılan çay-kahve makineleri ve bunun gibi daha birçok malzemeyi kapsıyor. Teknolojik gelişmeler sayesinde kullanımı giderek artan, ürünün bozulmasını engelleyen veya bozulduğu takdirde renk değiştiren "aktif" ve "akıllı" ambalajlar da ilgili düzenlemeler

kapsamına giriyor. “Aldehit” ve “amin” gibi, ürünün bozulduğunun fark edilmesini engelleyen malzemelere ise, izin verilmiyor. Düzenlemeye göre, gıda maddeleri ile temas etmek üzere geliştirildiği açıkça belli olmayan her boş paketin üzerinde “gıda kullanımı için” yazması veya bunun uygun bir simgeyle (bardak veya çatal) belirtilmesi gerekiyor. AB mevzuatı, konuya ilişkin genel bir düzenlemenin yanı sıra, gıda ürünleri ile temas eden plastik veya seramik gibi belirli malzemelere yönelik özel düzenlemeler de içeriyor. Örneğin, gıda ürünleri ile temas eden seramik malzemelerin belirli testlerden geçmesi, kurşun ve kadmiyum için belirlenen üst sınırlar ile uyumlu olması ve gerektiğinde ilgili otoritelere sunmak üzere, bu durumu kanıtlayan belgeler bulundurulması gerekiyor.

82/711/AET sayılı, Gıda maddeleri ile temas edecek plastik malzeme ve ürün bileşenlerinin gıda ürünlerine geçmesi ile ilgili testler hakkındaki temel kuralları belirleyen Direktif (Konsolide Versiyon); 84/500/AET sayılı, Üye Devletlerin gıda maddeleri ile temas edecek seramik ürünleri ile ilgili çıkardıkları kanunların yaklaştırılmasına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon); 1935/2004/AT sayılı, Gıda ile temas edecek malzeme ve ürünlere ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

39. Tarladan sofraya gıda güvenliği

AB’nin gıda güvenliği mevzuatı, üretim sürecinin “tarladan sofraya” tüm aşamalarını kapsıyor. İnsan tüketimine sunulan gıda ürünlerinin yanı sıra, bu ürünlerin üretiminde kullanılan hayvanlara verilen yemleri de kapsayan kurallar, gıda işletmelerine ciddi yükümlülükler getiriyor. Bu yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak ve kuralları ihlal eden işletmeleri cezalandırmak ise, üye devletlerin sorumluluğunda. Düzenleme uyarınca, gıda ürünleri, yemler ve gıda ürünü elde etmek amacıyla kullanılan hayvanlar; üretim, işleme ve dağıtım süreçlerinin her aşamasında takip ediliyor ve sıkı denetimlere tabi tutuluyor. İnsan sağlığı açısından risk taşıdığı tespit edilen ürünler derhal piyasadan çekiliyor. Bu tür güvenlik önlemleri; üye devletler, Avrupa Komisyonu ve Avrupa Gıda Güvenliği Kurumu’nun dahil olduğu “acil uyarı sistemi” sayesinde, ilgili tüm birimler ve kamuoyu ile paylaşılıyor.

178/2002/AT sayılı, Gıda Yasası ile ilgili genel ilke ve yükümlülükleri belirleyen, Avrupa Gıda Güvenliği Kurumu’nu (EFSA) kuran ve gıda güvenliğine ilişkin prosedürleri belirleyen Tüzük (Konsolide Versiyon)

40. Merdiven altı gıda üretimi tarih oluyor

Radyasyonlu çayların içildiği, tarım ilacı kalıntısı taşıyan sebzelerin tüketildiği, gıda ürünlerinin sağlığa zararlı boyalarla renklendirildiği, ekmeğe kanserojen içerikli maddelerin katıldığı ve merdiven altı üretimin ayyuka çıktığı günler geride kalıyor. AB’nin gıda güvenliği ve hijyen kurallarına tam uyumla birlikte, ürünlerini uygun sıcaklık ve hijyen koşullarında satmayan, etiketlemeyen, etiket bilgilerini kanıtlayamayan veya kaynağını belgeleyemeyenler cezalandırılacak. Tüketicinin doğru bilgilendirilmesi esas olacak. Yanıltıcı bilgi veren ya da yanlış yönlendiren üretici, ithalatçı ve satıcılar, ağır yaptırımlara uğrayacak. Sokaklarda etiketsiz, belgesiz, standartsız ve denetimsiz bir şekilde satılan gıda ürünleri tarih olacak.

852/2004/AT sayılı, Gıda maddelerinde hijyene ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon); 2000/13/AT sayılı, Nihai tüketiciye satılacak gıda ürünlerinde etiketleme, sunum ve reklam hakkındaki üye devlet yasalarının yaklaştırılmasına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

41. Süt sağanlara sıkı hijyen kuralları

AB, süt sağım işlemini gerçekleştirenlerin temiz bir şekilde giyinmiş olmasını ve sağımın yapıldığı yerin, personelin elini yıkamasını sağlayacak malzemelerle donatılmasını şart koşuyor. Sağım işleminin hemen ardından sütün, bozulmayı engelleyecek şekilde tasarlanmış temiz bir yerde muhafaza edilmesi ve soğutulması gerekiyor. Günlük toplanacak sütün en fazla 8°C, günlük toplanmayacak sütün ise en fazla 6°C'de muhafaza edilmesi gerekiyor. Ayrıca, nakliye esnasında ısının korunması, gidilen yere varıldığında sütün en fazla 10°C olması gerekiyor.

853/2004/AT sayılı, Hayvanlardan elde edilen gıda ürünlerine ilişkin hijyen kurallarını belirleyen Tüzük (Konsolide Versiyon)

42. Gerekli şartlara uygun kokoreçe yasak yok

AB, sakatat ürünlerinin piyasaya sürülebilmesi için belirli sağlık ve hijyen koşulları getiriyor. Öncelikle, bu ürünlerin elde edildiği hayvanların mezbahalarda kesilmiş olması ve ölüm öncesi/ölüm sonrası kontrollerden geçerek insan tüketimi için uygunluklarının onaylanmış olması gerekiyor. Ayrıca, bu ürünlerin tuzlanmış, ısıtılmış veya kurutulmuş olmaları ve bu işlemlerden sonra bozulmamalarını sağlayacak şekilde muhafaza edilmeleri gerekiyor. Ortam sıcaklığında muhafaza edilemeyen mide, mesane ve bağırsakların ise sevkiyata kadar dondurulması, özellikle tuzlanmayan veya kurutulmayan ürünlerin en fazla 3°C'de muhafaza edilmesi gerekiyor.

853/2004/AT sayılı, Hayvanlardan elde edilen gıda ürünlerine ilişkin hijyen kurallarını belirleyen Tüzük (Konsolide Versiyon)

43. "Aldığımız kıymanın içinde kim bilir ne var?" kaygısına son

AB, kıyma ve et karışımlarının muhtevası ve hazırlanma koşullarını sıkı kurallara bağlıyor. Buna göre, kıymanın hazırlanmasında çiğ kırmızı et kullanılması, besin değeri taşımayan sinir, deri parçaları, tendonlar, kalp kasları, kemik sıyrıntıları, baş etleri vb. bölümlerin etten ayrılması ve kıymanın içine katılmaması gerekiyor. Dana kıymadaki azami yağ oranının %20, yağsız kıymadaki azami yağ oranının ise %7 olması şartı aranıyor. Kıymanın, kesimden en geç bir saat sonra soğutma işlemine tabi tutulması gerekiyor. Kesim, kıyma işlemi ve ambalajlama yerlerinin ayrı olması, bu işlemlerin yapıldığı tüm alanlarda ısı kontrolü ve ideal ısının muhafaza edilebilmesi için frigorifik ekipman bulundurulması zorunlu. Ayrıca, sağlık ve hijyen koşullarına azami dikkat gösterilmesi, personelin ağızlık takması ve dezenfekte edilebilir eldiven kullanması şart koşuluyor. Kıymayı hazırlayan tesisin veteriner onay numarası ve tarihinin, ürünün etiketinde yer alması gerekiyor. Doğrudan tüketiciye satış yapan kasaplar ise, AB kuralları ile uyumlu ulusal sağlık ve hijyen kontrollerine tabi tutuluyor.

853/2004/AT sayılı, Hayvanlardan elde edilen gıda ürünlerine ilişkin hijyen kurallarını belirleyen Tüzük (Konsolide Versiyon)

44. Mezbahalarda kullanılan bıçaklar en az 82° suyla yıkanacak

AB, etlerin bıçak ve benzeri teçhizat nedeniyle kirlenmemesi için, mezbahalarda kullanılan tüm aletlerin en az 82°C'de yıkanmasını veya aynı etkiyi doğuracak farklı bir yöntemle dezenfekte edilmesini şart koşuyor. Etle temas halinde olan işçilerin ellerini yıkarken kullandıkları muslukların da kontaminasyon tehlikesini önleyecek şekilde tasarlanmış olması gerekiyor. Ayrıca, insan tüketimine uygun olmadığı için ayrılan etlerin saklanması ve hasta hayvanların öldürülmesi için ayrı odalar bulundurulması gibi, mezbahaların uyum sağlaması gereken birçok yükümlülük getiriliyor.

853/2004/AT sayılı, Hayvanlardan elde edilen gıda ürünlerine ilişkin hijyen kurallarını belirleyen Tüzük (Konsolide Versiyon)

45. Tüketici artık ne yediğini biliyor

AB'de piyasaya sürülen gıda ürünlerinin ambalajlarında, ürünün adı, hangi malzemeleri içerdiği, bu malzemelerin miktarı, son kullanma tarihi ve saklama koşullarının belirtilmesi gerekiyor. Bu kurallar yalnızca doğrudan tüketiciye satılan gıda ürünleri için değil, restoran, hastane, kantin ve benzeri gıda tedarikçilerine satılan ürünler için de geçerli. Ürünün taşıdığı etiketin, tüketici açısından yanıltıcı olmaması gerekiyor. Örneğin, etiket ve reklamlarda, doğal maden suları ve bazı özel diyet ürünleri dışındaki gıda maddelerinin herhangi bir hastalığı engellediğini veya tedavi ettiğini belirtmek yasak. Gerektiğinde, ürünün ambalajda belirtilen adının, bazı farklı özelliklere de işaret etmesi gerekiyor. Örneğin, ezilmiş, kurutulmuş, dondurulmuş, konsantre hale getirilmiş veya füme ürünlerin isimlerinde, ürünün bu işlemlerden geçtiğinin mutlaka belirtilmesi gerekiyor. Alerjiye yol açabilecek maddelere, etiketlerde özellikle yer verilmesi zorunlu. Buna göre, gluten içeren hububat, kabuklu hayvansal gıdalar, yumurta, balık, fıstık, soya fasulyesi, süt ve süt ürünleri, fındık ve fındık ürünleri, kereviz, hardal ve 10mg/kg veya 10mg/litre'nin üzerinde konsantrasyon oranına sahip susam tohumu ve sulfit gibi potansiyel alerjik malzemelerin etiketlerde belirtilmesi gerekiyor.

2000/13/AT sayılı, Nihai tüketiciye satılacak gıda ürünlerinde etiketleme, sunum ve reklam hakkındaki üye devlet yasalarının yaklaştırılmasına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

46. Gıda işletmelerine kapsamlı hijyen kuralları

"Tehlike Analizi ve Kritik Kontrol Noktaları" (HACCP), ilkeleri, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü tarafından belirlenen uluslararası gıda standartlarını kapsıyor. Sistemin temel amacı, tehlike analizi yoluyla, gıda güvenliği açısından kontrol altında tutulması gereken kritik aşamaları saptamak. AB'de faaliyet gösteren gıda işletmelerinin, HACCP ilkelerine uymak için çeşitli prosedürler geliştirmeleri ve bu prosedürleri hayata geçirmeleri gerekiyor. Söz konusu ilkeler; kontrol edilmesi gereken kritik noktaların tanımlanması, bu noktalarda etkin gözetim prosedürleri uygulanması, kritik bir aşamada kontrol eksikliği saptanması halinde düzeltici önlemler alınması, önlemlerin denetlenmesi için otokontrol yöntemleri geliştirilmesi ve bu önlemlerin uygulandığını kanıtlayacak kayıtlar tutulması gibi yükümlülüklerden oluşuyor. Avlama, toplama, hasat ve hayvanların çiftlikte yetiştirilmesi gibi aşamaları kapsayan "birincil üretim", şu an için genel anlamda "uygulanabilir" bulunmadığından, HACCP yükümlülüklerinin dışında tutuluyor. Ancak, Avrupa Komisyonu, önümüzdeki süreçte düzenlemeyi gözden geçirirken, HACCP ilkelerinin birincil üretim süreçlerinde de uygulanmasını yeniden değerlendirecek.

852/2004/AT sayılı, Gıda maddelerinde hijyene ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

47. Genetiği değiştirilmiş organizmalara sıkı denetim

Genetiği Değiştirilmiş Organizmaların (GDO) düzenlenmesinde, sağlık ve çevrenin korunması ile rekabet gücü arasında denge sağlanması önem taşıyor. Bu nedenle, GDO'ların tümüne izin vermek ile tamamen yasaklamak arasında bir yol bulmak gerekiyor. İlgili AB mevzuatı, gerek insanların tükettiği gıda maddelerinde gerek hayvan yemlerinde kullanılan GDO'ları sıkı biçimde denetliyor. GDO'lara izin verilmesine ilişkin prosedürler ve etiketleme ile ilgili yükümlülükler mevzuatta açıkça belirtiliyor. Tüm GDO'ların izin ve piyasaya sürülme prosedürlerinden Avrupa Gıda Güvenliği Kurumu sorumlu. AB ülkelerinde, genetiği değiştirilmiş olan, genetiği değiştirilmiş organizma ihtiva eden veya bu tür organizmalardan türeyen tüm gıda maddelerinin, GDO içerdiklerini belirtecek şekilde etiketlenmeleri gerekiyor. Böylelikle tüketiciler, gerek etik gerek sağlık açısından tartışmalara konu olan bu ürünleri kullanıp kullanmama konusunda tercih yapabiliyor. Sınırlı alanlarda kullanılmalarına rağmen GDO'ların çevreye yayılmaları mümkün. Bu nedenle ilgili AB mevzuatı, GDO'ların istem dışı yayılmasını engellemeye yönelik yatay düzenlemeler de içeriyor. Sağlık ve çevre açısından risk taşımayan GDO'lar ayrıca listeleniyor. Böylelikle, bazı GDO'ların bilinçli olarak kullanılmasına izin veriliyor.

1829/2003/AT sayılı, Genetiği değiştirilmiş gıda ve hayvan yemleri; 1830/2003/AT sayılı, Genetiği değiştirilmiş organizmaların izlenilebilirliği, etiketlenmesi ve bunlardan elde edilen gıda ve yemlerin izlenilebilirliği hakkında AP ve Konsey Tüzükleri (Konsolide Versiyon); 2009/41/AT sayılı, Genetiği değiştirilmiş mikro-organizmaların sınırlı kullanımına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon); 2001/18/AT sayılı, Genetiği değiştirilmiş organizmaların bilinçli olarak çevreye yayılmasına ilişkin AP ve Konsey Direktifleri (Konsolide Versiyon)

TÜKETİCİLER

48. Binalar daha güvenli, daha sağlıklı, daha çevreci

Binalar, yollar, köprüler ve demiryolları gibi yapılarda kullanılan malzemeler günlük yaşam için son derece önemli. AB'de sadece belirlenen yasal şartları karşılayan yapı malzemeleri piyasaya sürülebiliyor. Yani yapılar; güvenlik, dayanıklılık, yangın durumunda güvenlik, hijyen, sağlık ve çevrenin korunması, gürültüye karşı koruma ile enerji tasarrufu ve ısıyı tutma gibi özellikleri olan malzemelerden yapılıyor. Üreticiler, ürettikleri yapı malzemelerinin güvenli olduğunu CE işareti iliştirerek gösteriyorlar.

Oldukça detaylı bir süreç sonucunda iliştirilen CE işareti, ürünün AB'de sorunsuz dolaşmasını sağlıyor. Ayrıca, üye ülkeler çok sıkı piyasa gözetimi yaparak ve şantiyelerde malzemelerin kulanım amacına ve temel gereklere uygunluğunu denetleyerek, standartlara uymayan ürünlerin kullanılmasını engelliyorlar.

89/106/AET sayılı, Üye devletlerin yapı malzemelerine ilişkin kanun, düzenleme ve idari hükümlerinin yaklaştırılmasına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

49. Güvenli olmayan ürünün piyasaya sürülmesi yasak

Ürün güvenliğine büyük önem veren AB, bazı ürünlerin üretim sürecinden tüketiciye ulaşıncaya kadar, hangi şartları karşılamaları gerektiğini detaylı olarak düzenliyor. Ancak, tüm ürün gruplarını AB seviyesinde düzenlemek mümkün olmadığı için, ürün güvenliğine ilişkin genel kurallar da belirlenmiş durumda. Ürüne özel düzenleme olmaması halinde, ulusal standartlar, bunun da olmaması halinde genel ürün güvenliği kurallarına göre hareket ediliyor. En temel ilke, piyasaya sürülen tüm ürünlerin insan sağlığı ve güvenliği açısından tehdit oluşturmaması. Kısacası üreticiler, mevcut ulusal standartları, Komisyon tavsiyelerini, sağlık ve güvenlik alanındaki iyi uygulama örneklerini, son üretim tekniklerini ve tüketicilerin güvenlik beklentilerini dikkate alarak üretim yapmakla yükümlüler. Ayrıca, tüketicileri ürüne ilişkin tüm tehlikeler hakkında da bilgilendirmeleri gerekiyor. Üye ülkeler tarafından, sistemin işleyişini ve denetimini sağlamak üzere kurulan piyasa gözetimi mekanizması da ürün güvenliğinin tamamlayıcı unsuru.

2001/95/AT sayılı, Genel ürün güvenliğine ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon); 765/2008/AT sayılı, Ürünlerin pazarlanmasıyla ilgili akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi şartlarını belirleyen Tüzük

50. Yanıltıcı ve saldırgan ticari uygulamalara son

AB, tüketicinin tercih özgürlüğünü sınırlandıran ve bir ürünü alıp almama konusundaki kararını etkileyen haksız, yanıltıcı ve saldırgan ticari uygulamaları yasaklıyor. Örneğin, belirli ürünlerin özel fiyatlara satın alınabileceğini söyleyerek tüketicinin ilgisini çektikten sonra, söz konusu ürünleri tüketiciye göstermemek, farklı fiyatlara satmaya çalışmak veya belirtilen fiyata kusurlu ürünler satmaya çalışmak gibi uygulamalar AB'nin kara listesinde yer alıyor.

2005/29/AT sayılı, İç Pazar'da iş dünyasının tüketiciye yönelik haksız ticari uygulamalarına ilişkin Direktif

51. Fiyatları karşılaştırmak artık daha kolay

Aynı ürünün çeşitli markalar tarafından farklı miktarlarda sunulduğu durumlarda, tüketicinin gerçek fiyat farkını anlaması çoğu zaman mümkün olmuyor. Örneğin, 350 mililitrelik bir meyve suyu ile 700 mililitrelik bir meyve suyu arasındaki fiyat farkının makul olup olmadığını değerlendirmek tüketiciyi zorluyor. Bu sorunu gidermek için AB, yalnızca satış fiyatının değil, ürünün birim cinsinden fiyatının da etikette belirtilmesini şart koşuyor. Böylelikle tüketici, farklı markaların litre veya kilo başına fiyatlarını karşılaştırarak daha isabetli seçimler yapabiliyor.

98/6/AT sayılı, Tüketiciye sunulan ürünlerin fiyatlandırılmasında tüketicinin korunması hakkında Direktif

52. Tüketici adil olmayan sözleşmelere karşı korunuyor

AB, haksız sözleşme hükümlerini yasaklıyor. Sözleşmelerin çoğu, karşılıklı iyi niyete duyulan güven sayesinde tüketiciler tarafından okunmadan imzalanıyor. Bu şekilde imzalanan bir sözleşmede, tüketici açısından ciddi sakıncaları olan bir hükmün bulunduğu tespit edilirse, AB tüketiciyi koruyacak önlemler getiriyor. Örneğin, imzalanan sözleşmenin herhangi bir yerinde, küçük veya zor okunacak bir şekilde, "Ödediğiniz depozito geri verilmeyecektir" yazıyor ise, AB düzenlemeleri, sözleşme imzalanmış olmasına rağmen tüketiciyi korumak için bu hükmü geçersiz sayıyor.

93/13/AET sayılı, Tüketici sözleşmelerinde adil olmayan koşullar hakkında Direktif

53. Tüketiciye fikrini değiştirme hakkı

AB düzenlemelerine göre tüketiciler, istekleri dışında kapılarına gelen bir satıcı ile herhangi bir sözleşme yapmaları halinde, söz konusu sözleşmeyi 7 gün içinde iptal etme hakkına sahip. Aynı şekilde, internet siteleri üzerinden, posta yoluyla veya telefonla yapılan satışlarda da, tüketici herhangi bir gerekçe göstermeden sözleşmeyi 7 iş günü içinde iptal edebiliyor. Bazı mali hizmetlerde (sigorta, ödeme, yatırım hizmetleri) ise bu süre 14 güne kadar uzayabiliyor.

97/7/AT sayılı, Mesafeli sözleşmeler konusunda tüketiciyi korumaya yönelik Direktif (Konsolide Versiyon), 2002/65/AT sayılı, Mali hizmetlerin uzaktan pazarlanmasına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

54. Tatilciyi mağdur eden tur şirketine yaptırım

AB, broşürlerde belirtilenden farklı bir mekânda konaklamaya zorlanan veya tatili sırasında anlaştığı tur şirketi iflas eden tatilcileri, özel düzenlemelerle koruyor. Tur operatörleri, broşürde söz verdiklerinden daha düşük kalitede bir hizmet sunmaları halinde tazminat ödemekle yükümlüler. Tatil sırasında iflas eden tur şirketleri ise, tatilcileri evlerine ulaştırmak zorunda. Sözleşmenin yapılmasından sonra tur şirketinin fiyatta artış veya konaklanacak yerde değişiklik yapmak istemesi halinde, müşteri sözleşmeyi iptal edebiliyor. Ayrıca, kapasiteden fazla satış yaparak müşterilerini havaalanında bekleten tur operatörlerinin de tazminat ödemeleri gerekiyor. AB, devre mülk satışlarında da tatilcileri koruyor. Devre mülk sözleşmesinin farklı bir ülkede gerçekleşmesi halinde müşteriler, broşürün ve sözleşmenin kendi dillerine çevrilmesini talep edebiliyorlar. Ayrıca, sözleşmenin imzalanmasını izleyen 10 gün içinde müşterinin hiçbir gerekçe göstermeden sözleşmeyi iptal etmesi de mümkün.

90/314/AET sayılı, Paket seyahat, paket tatil ve paket turlar hakkında Direktif

55. Tüketiciye kusurlu ürünü iade hakkı

AB mevzuatına göre, tüketiciler, satın aldıkları bir ürün satış sözleşmesine uymuyorsa, ürünü geri göndererek tamir ettirme veya yenisini talep etme hakkına sahip. Bunun yanı sıra, fiyat indirimi veya ödenen ücretin tamamen tazminini de talep etmek mümkün. Bu kurallar, ürünün tüketicinin eline geçmesini izleyen 2 yıl için geçerli. Ayrıca, ürünün alınmasından sonraki ilk 6 ay içinde herhangi bir sorun yaşanması halinde, ispat yükümlülüğü satıcının üzerinde. Yani, tüketicinin satış sözleşmesinin ihlal edildiğini ispatlama gibi bir zorunluluğu yok, aksine, satıcı, sözleşmeyi ihlal etmediğini ispatlamakla yükümlü.

1999/44/AT sayılı, Tüketim mallarının satışı ve toplu garantilerin bazı yönleri hakkında Direktif

56. Koyulan teşhisin, ödenen ücretin doğruluğu garanti

Ölçü biriminin ortak olması ve ölçülen miktarın doğruluğunun temini, piyasadaki tüm aktörler için aynı dili konuşmak ve güven anlamına geliyor. Teşhis ve tedavi cihazları, taksimetreler, elektrik, gaz ve su sayaçları ile tartı aletleri gibi cihazlar günlük yaşamda büyük öneme sahip. Bu aletlerin doğru ölçüm yapmaması halinde ciddi maddi kayıplar ortaya çıkabiliyor. Dolayısıyla, ölçü ile ilgili her türlü çalışmayı kapsayan "metroloji", piyasadaki güveni sağladığı için kalite altyapısının ayrılmaz bir parçası. AB'de 1970'lerden beri bu konuda hazırlanan düzenlemeler, hızla gelişen teknolojiye uyum sağlayacak şekilde güncelleniyor. Metroloji gibi, kalite altyapısının ayrılmaz parçası olan uygunluk değerlendirmesi sayesinde, ölçüm aletlerinin sorunsuz çalıştığı üreticiler tarafından garanti ediliyor ve üye ülkelerin kurduğu piyasa gözetimi mekanizması sayesinde denetleniyor.

2009/34/AT sayılı, Ölçü aletleri ve metrolojik kontrol yöntemlerine ilişkin ortak hükümler hakkında Direktif, 2009/23/AT sayılı, Otomatik olmayan tartı aletlerine ilişkin Direktif; 2004/22/AT sayılı, Ölçü aletlerine ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon), 80/181/AET sayılı, Ölçü birimleri hakkında üye devlet yasalarının uyumlaştırılmasına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

57. Yanıltıcı reklama dava yolu açık

AB mevzuatı, tüketicileri yanıltıcı reklamlardan koruyor. Bir reklamın yanıltıcı olup olmadığını değerlendirirken ürün veya hizmetin özellikleri, fiyatı, piyasaya arz koşulları, kalitesi ve reklam sahibinin hakları göz önünde bulunduruluyor. AB mevzuatı uyarınca, tüm üye devletlerde yanıltıcı reklamlara karşı dava açmak veya söz konusu reklamı idari bir birime şikayet etmek mümkün. Konu ile ilgili mahkemeler veya yetkili diğer kurumlar, yanıltıcı reklamların yayından kaldırılmasına veya yayınlanmadan önce yasaklanmasına karar verebiliyor. Bunun için fiili bir zarar ya da kayıp olduğunu ya da reklam sahibinin kasıtlı ihmalinin söz konusu olduğunu ispatlamak gerekmiyor. İlgili mahkeme veya kurumlar, gerektiğinde reklam sahibinden, reklamda söylenenlerin gerçek olduğunu ispatlamasını talep edebiliyorlar. İspat amacıyla sunulan verilerin yetersiz olması halinde, reklam içeriğinin hatalı ve yanıltıcı olduğu yönünde karar alınabiliyor. Benzer şekilde, karşılaştırmalı reklamların da nesnel olması, rakip firmalar açısından itibar sarsıcı veya lekeleyici nitelikte olmaması gerekiyor.

2006/114/AT sayılı, Yanıltıcı ve karşılaştırmalı reklamlara ilişkin Direktif

58. Tüketici kredilerinde yanıltıcı bilgilendirme yasak

AB düzenlemeleri, tüketici kredisi ile ilgili yanıltıcı reklamları engelliyor. Banka veya finans kuruluşlarının, kredi koşulları hakkında tüketiciye sundukları teklif veya yaptıkları reklamlarda, faiz oranının yanı sıra, ödemeye ilişkin tüm detayları somut örnekler yoluyla açıklamaları gerekiyor. Kredinin toplam maliyetinin ve tüketiciye yansıyacak ilgili tüm masrafların açıkça belirtilmesi zorunlu. Kredi sözleşmelerinde yıllık masraf ve komisyonların yüzde olarak belirtilmesi ve bu oranların değiştirilme koşullarının açıklanması gerekiyor. Tüketiciler, kredi alarak üstlendikleri yükümlülükleri, diledikleri takdirde daha erken yerine getirebiliyorlar. Bu durumda, kredinin toplam maliyeti üzerinden uygun bir indirime gidiliyor. Tüketici, kredi ile ilgili ilan ve bilgilendirmelerde belirtilen maliyetleri uygun bularak sözleşmeyi imzalama aşamasına geldiğinde, "ayrıca şu maliyetler de var" gibi açıklamalarla karşılaştığı takdirde, yanıltıcı bilgilendirme yapıldığı gerekçesiyle hukuki yollara başvurabiliyor veya durumu ilgili idari birimlere şikayet edebiliyor.

2008/48/AT sayılı, Tüketici kredisi sözleşmelerine ilişkin Direktif; 2006/114/AT sayılı, Yanıltıcı ve karşılaştırmalı reklamlara ilişkin Direktif

59. Artık binalar da tutumlu

Binaların toplam enerji tüketimindeki payının %40 gibi oldukça önemli bir oran oluşturması nedeniyle AB, binalarda enerji verimliliğini sağlamaya yönelik özel kurallar getiriyor. Buna göre, yerel şartlar, iç ve dış mekanların iklimsel koşulları ve maliyet etkinliği dikkate alınarak, binaların enerji performansını artırıcı önlemler alınıyor. Binaların enerji performansı, standart kullanımına (ısıtma, soğutma, sıcak su ve havalandırma sistemleri, aydınlatma vb.) bağlı olarak tüketilen ya da tüketileceği varsayılan enerji miktarını ifade ediyor. Performansın ayrıca, yalıtım, tesisat özellikleri ve teknik özellikler, iklim koşullarına ilişkin tasarım ve konumlandırma, güneş ışığı ve komşu yapılar gibi enerji talebini etkileyebilecek koşullar göz önünde bulundurularak hesaplanmış bir ya da birden fazla rakamsal gösterge ile değerlendirilmesi gerekiyor. Binaların enerji performansını hesaplamak için genel bir çerçeve, yeni binaların uyması gereken asgari gerekler, binaların enerji sertifikası ile binalardaki kazan ve havalandırma sistemlerinin denetimine ilişkin kurallar uygulanıyor.

2002/91/AT sayılı, Binaların enerji performansına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

60. Tüketicilerin sigorta seçenekleri artacak

Sigorta sektöründe "Tek Pazar"a sahip olan AB'de, üye ülke firmaları diğer ülkelerde hizmetlerini serbestçe pazarlayabiliyor, tüketiciler de sigorta işlemleri için herhangi bir üye ülkedeki sigorta şirketinden hizmet alabiliyor. Sigorta şirketlerinin kuruluşunda, tüm üye ülkelerde tek izin prosedürü uygulanıyor. Yani, ev sahibi üye ülke tarafından bir şirkete verilen sigortacılık işlemleri yapma izni, tüm üye ülkelerde geçerli oluyor. Üyelikle birlikte, Türk firmaları, yaklaşık 600 milyonluk, alım gücü yüksek bir pazarda sigortacılık hizmetlerini serbestçe sunabilecek.

Aynı şekilde, AB firmaları da Türk pazarında, Türk firmaları ile aynı koşullarda faaliyet gösterecek. Rekabetin, çeşitliliğin ve kalitenin artmasına neden olacak bu uygulamadan en fazla yarar görecek olanlar ise tercih alanı genişleyecek olan tüketiciler.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, "Birlik Politikaları ve İç Eylemleri" düzenleyen 3. Kısım; "İş Kurma Hakkı ve Hizmet Sunma Serbestisi" ilkelerine ilişkin IV. Başlık; 2002/83/AT sayılı, Hayat sigortasına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon), 92/49/AET sayılı, Hayat sigortası dışındaki doğrudan sigortalara ilişkin üye ülke hukuklarının uyumlaştırılması konusunda Direktif (Konsolide Versiyon)

61. AB içinde cep telefonu ile konuşmak ucuzlayacak

Avrupalı cep telefonu aboneleri, Temmuz 2007'den bu yana AB sınırları içinde cep telefonu görüşmeleri için eskisine oranla %88 daha az ödüyor. AB dolaşım ücretleri kurallarına göre, AB'de faaliyet gösteren mobil operatörler, abonelerine "Eurotariff" adlı özel bir tarife sunmakla yükümlü. Bu tarifeye göre aboneler, diğer AB ülkelerinde yaptıkları aramalar için KDV hariç dakika başına 43 sent, gelen aramalar için ise 19 sent ödüyor. Temmuz 2010 itibariyle bu fiyatlar sırayla 39 ve 15 sente düşecek. SMS fiyatları ise 11 sent ile sınırlandırılıyor. Operatörler, belirlenenden daha yüksek fiyatlar uygulayamıyor.

717/2007/AT sayılı, Kamu mobil telefon ağlarında uluslararası dolaşım hakkında Tüzük (Konsolide Versiyon)

62. Tüketici aldığı otomobilin çevresel etkileri hakkında bilgilendiriliyor

AB mevzuatına göre, tüketiciler, binek otomobillerinin yakıt ekonomisi ve karbondioksit emisyonları hakkında satıcı tarafından bilgilendirilmek zorunda. AB'nin sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik genel stratejisinin bir parçası olan düzenlemeye göre, satışa sunulan tüm yeni binek otomobillerine, tüketiciyi aracın yakıt tüketimi ve karbondioksit emisyonu hakkında bilgilendiren bir etiket iliştirilmesi gerekiyor. Ayrıca, gerek satılık gerek kiralık araçların yakıt tüketimi ve emisyon oranlarına ilişkin verileri içeren posterler, satış noktalarında tüketicinin gözüne çarpacak şekilde sergilenmek zorunda. Söz konusu verilere, aracın pazarlanmasına yönelik hazırlanan tüm tanıtım materyallerinde de yer verilmesi gerekiyor.

1999/94/AT sayılı, Yeni binek otomobillerinin yakıt ekonomisi ve karbondioksit emisyonu konusunda tüketicinin bilgilendirilmesine ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

63. Posta hizmetlerinde hızlı teslimat devri

AB'de üye devletler, posta hizmetlerinin ülke çapında, makul fiyatlarla ve sürekli olarak sunulmasından sorumlu. Bu çerçevede, herkesin posta hizmetinden faydalanmasını sağlayacak, maliyetlerle orantılı ve şeffaf tarife kuralları uygulanmak zorunda. Üye devletlerin posta hizmetine ilişkin belirledikleri kalite standartlarının özellikle teslimat süresi, hizmette düzen ve güvenilirlik gibi konulara öncelik vermesi gerekiyor. AB içindeki sınır-ötesi hizmetlere ilişkin kalite standartlarına göre, en hızlı kategoride yapılan gönderimlerin %85'inin 3 iş günü içinde, %97'sinin ise en geç 5 iş günü içinde teslim edilmesi gerekiyor. Buna ek olarak, üye devletlerin, posta hizmetlerinde AB kurallarına uygun hareket edilmesini sağlayacak bağımsız ulusal düzenleyici kurumlar oluşturmaları gerekiyor.

97/67/AT sayılı, Topluluk posta hizmetlerinde tek pazarın gelişmesi ve hizmet kalitesinin iyileştirilmesi için ortak kuralları belirleyen Direktif (Konsolide Versiyon)

64. Enerji piyasalarında kalite artıyor, fiyatlar düşüyor

AB, rekabet gücü yüksek, güvenli ve sürdürülebilir enerji piyasaları oluşturulması, kalitenin artırılması, tüketiciye daha fazla seçenek ve daha ucuz fiyatlar sunulabilmesi amacıyla enerji piyasalarında liberalizasyonu sağlayıcı düzenlemeler getiriyor. Buna göre, elektrik ve doğalgaz sektörlerinde piyasaya erişim, organizasyon, işleyiş, ihalelerde uygulanan prosedürler ve yetkilendirme usulleri gibi konular ortak kurallarla düzenleniyor. Hak ve yükümlülükler bakımından işletmeler arasında ayrımcılık yapılamıyor. Elektrik ve doğalgaz sektörlerinde sağlanan serbestleşme, özel sektörün de bu alanlarda altyapı yatırımları yapmasını, dağıtım, taşıma, pazarlama hizmetlerinin rekabete açılarak gelişmesini sağlıyor. Türkiye'de de enerji piyasalarının tam olarak serbestleşmesi ile, tüketici farklı enerji tedarikçileri arasında tercih yapma imkânına kavuşacak, artan rekabet sayesinde hizmet kalitesi iyileşecek, fiyatlar düşecek.

2003/54/AT sayılı, Elektrik İç Pazarı ve 2003/55/AT sayılı, Doğalgaz İç Pazarı hakkındaki ortak kurallara ilişkin AP ve Konsey Direktifleri (Konsolide Versiyon)

65. Avro kullanımı hayatı kolaylaştıracak

Türkiye'nin AB üyeliği ve Avro alanına katılımıyla birlikte, kur farkı problemi, para değiştirme ve benzeri işlemlerden kaynaklanan komisyon ücretleri ve kambiyo marjları gibi ek maliyetler ortadan kalkacak. AB ülkelerine seyahatlerde, ithalat ve ihracatta önemli avantaj sağlanacak. Tüketici için aynı ürünün, değişik üye ülkelerdeki fiyatlarını karşılaştırma ve en uygun fiyat tercihini yapma imkânı doğacak. Özellikle internet üzerinden yapılan alışverişlerde tek para birimi uygulaması tüketicinin lehine olacak. Görme engellilerin kullanabileceği şekilde tasarlanan madeni Avro'lar da engelliler için kolaylık sağlayacak.

Avro bölgesinde kullanılan madeni paraların bir tarafında ortak bir tasarım, diğer tarafında ise ülkelerin kendi tarihi ve kültürel mirasları ile ilgili semboller yer alıyor. Türkiye'nin de AB üyesi olarak Avro Bölgesi'ne katılması ile birlikte, madeni Avro'ların bir kısmı, Türkiye'nin belirleyeceği özel bir sembolle basılacak. Böylelikle; Avusturya'nın Mozart'ı, Yunanistan'ın Zeus'u ya da İtalya'nın Leonardo da Vinci'si gibi, Türkiye'den de bir sembol Avro'lar üzerinde yer alacak.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, Ekonomik ve parasal politikaya ilişkin VIII. Başlık; 2009/23/AT sayılı, Madeni Avro'ların ulusal tasarımlı tarafları ve piyasaya sürülmelerine ilişkin kılavuz ilkeleri ortaya koyan Avrupa Komisyonu Tavsiye Kararı; 2001/C 373/01 sayılı, Avro madeni paraların görsel özelliklerine ilişkin Avrupa Komisyonu bilgi notu

0 10 20 30 40 50 60 70

TAŞIMACILIK

66. Ticari araç şoförünün işi ehliyet almakla bitmiyor

AB'de profesyonel sürücülerin işi ehliyet sahibi olmakla bitmiyor. Sürücülerin ehliyet aldıktan sonra da dönemsel eğitimlerden geçmesi gerekiyor. Yetkilendirilmiş bir eğitim merkezi tarafından yapılması öngörülen söz konusu eğitimler, başta "karayolu güvenliği" ve "benzinin akılcı ve optimal kullanımı" olmak üzere sürücülerin çeşitli konulardaki bilgilerinin sürekli olarak güncellenmesini sağlıyor. Profesyonel sürücülerin, ehliyetlerini aldıktan sonra en az 3, en fazla 7 yıl içerisinde ilk dönemsel eğitimlerini almaları gerekiyor. Daha sonra bu dönemsel eğitimler her beş yılda bir, en az 7 saatlik kurslar halinde, toplam 35 saat sürecek şekilde veriliyor.

2003/59/AT sayılı, Yük veya yolcu taşıyan belirli karayolu taşıtı sürücülerinin yetkilendirilmeleri ve düzenli olarak eğitilmelerine ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

67. Karayollarında uykusuz sürücü terörüne son

AB, karayollarında yük veya yolcu taşımacılığı yapan sürücülerin çalışma koşullarını sıkı kurallarla düzenliyor. Sürücüler için günlük çalışma süresi 9 saati aşamıyor. Bu süre herhangi bir hafta içerisinde 2 defalığına 10 saate çıkarılabiliyor. Haftalık çalışma süresi azami 56 saat, ancak birbirini izleyen iki hafta içinde 90 saati aşmayacak şekilde düzenleniyor. Yani ilk hafta 56 saat araç kullanan sürücü, ikinci hafta en fazla 34 saat çalışabiliyor. 4,5 saat kesintisiz araç kullanan sürücünün, en az 45 dakika mola vermesi gerekiyor. Araçların tipine göre sürücülerin ve sürücülere eşlik eden kişilerin yaş ve deneyimlerinin de belirli kriterleri karşılaması gerekiyor.

561/2006/AT sayılı, Karayolu taşımacılığı ile ilgili bir kısım sosyal mevzuatı uyumlaştıran Tüzük

68. Karayolu taşımacılığında 6 saat çalışana en az 30 dakika mola

AB yalnızca sürücüler için değil, karayolunda hareket halinde çalışan herkes için çalışma sürelerini sınırlandırarak, çalışanların sağlığını ve karayollarında güvenliği koruyor. Bu alandaki AB mevzuatı, taşımacılık ile ilgili yükleme, boşaltma, temizleme, teknik bakım ve benzeri tüm faaliyetleri kapsıyor. Çalışma süresi haftada 48 saati geçemiyor. Bunun haftada 60 saate kadar uzatılması mümkün, ancak bu durumda 4 ay içerisinde çalışılan sürenin haftalık ortalama 48 saati aşmaması gerekiyor. 6 saatlik çalışmanın ardından en az 30 dakika, 9 saatlik çalışmanın

ardından ise en az 45 dakika mola verilmesi zorunlu. Gece çalışanların ise 24 saat içindeki azami çalışma süreleri 10 saat ile sınırlandırılıyor. Tüm bu kuralların gerektiği gibi uygulanabilmesi için çalışma sürelerinin işverenler tarafından düzenli olarak kaydedilmesi gerekiyor.

2002/15/AT sayılı, Karayolu taşımacılığında hareket halinde çalışanların, çalışma saatlerinin düzenlenmesine ilişkin Direktif

69. Taşıtlara kayıt cihazları ve hız sınırlayıcı cihazlar geliyor

AB, üye devletlerde yolcu veya yük taşıyan araçlara "kayıt cihazları" yerleştirilmesini zorunlu kılıyor. Buna göre söz konusu araçlarda kayıt cihazı ve 28 günlük veri depolayabilen hafıza kartları kullanılması gerekiyor. Bu kartlar üye devletlerdeki yetkili kurumlardan alınıyor. Kayıt cihazlarının okuyucuya yerleştirilen kartın kilitlenmesini sağlayacak şekilde tasarlanmış olması gerekiyor. Böylelikle hız, mesafe, dinlenme süreleri ve tarihlere ilişkin tüm bilgiler cihazdaki karta otomatik olarak yükleniyor. Kartlar ancak araç durağan haldeyken çıkartılabiliyor.

AB mevzuatına göre, bazı yolcu ve yük taşıma araçlarına da belirli hız seviyelerini geçmelerini engellemek amacıyla hız sınırlandırıcı cihazlar takılması zorunlu. Yerleştirilen cihazlar sayesinde M2 ve M3 kategorilerine giren yolcu taşıma araçları saatte 100 km, N2 ve N3 kategorilerine giren yük taşıma araçları ise saatte 90 km'den fazla hız yapamıyor. Bu kategoriler, araçların yolcu ve yük taşıma kapasiteleri ve ağırlıklarına göre değişiyor. Başta bazı servis araçları, yolcu otobüsleri, kamyon ve tırlar olmak üzere pek çok taşıt düzenleme kapsamına giriyor. Üye devletler istedikleri takdirde tehlikeli madde taşıyan araçlar için cihazların, hızı saatte 90 km'den daha düşük bir sınırda tutacak şekilde ayarlanmasını da şart koşabiliyor.

3821/85/AET sayılı Karayolu taşımacılığında kayıt cihazlarına ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon); 92/6/AET sayılı, Toplulukta belirli motorlu araç kategorilerinde hız sınır aletlerinin kullanımı ve yerleştirilmesine ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

ÇALIŞMA HAYATI

70. Tüm çalışanlara en az 4 hafta yıllık ücretli izin

AB düzenlemelerine göre, hizmet süresi ayrımı yapılmaksızın, tüm çalışanlar yılda en az 4 hafta ücretli izin kullanabiliyor. Türkiye'de bugün hizmet süresi 1 ila 5 yıl arasında olanlar 14 gün, 5 ila 15 yıl arasında olanlar 20 gün, 15 yıl ve üstü olanlar 26 gün ücretli izin kullanabiliyor. Bu oran, işveren ve işçi arasındaki sözleşme koşullarına göre artırılabiliyor. Ancak AB'ye tam uyumla birlikte, işe yeni başlayanlar da dahil olmak üzere, tüm çalışanlar yılda en az 4 hafta ücretli izin hakkına sahip olacaklar.

2003/88/AT sayılı, Çalışma sürelerinin düzenlenmesi ile ilgili bazı hususlara ilişkin Direktif

71. Babalar da doğum izni kullanabilecek

Kadın-erkek ayrımı yapılmaksızın, doğum veya evlat edinme yolu ile çocuk sahibi olan tüm ebeveynler, çocukla ilgilenmek amacıyla en az 3 ay izin kullanma hakkına sahip olacaklar. Bu imkan, çocuk 8 yaşına gelene kadar geçerli olabilecek. Çocuk sahibi olmanın sorumluluğunu eşler arasında paylaştıran AB düzenlemesi sayesinde, kadınlar, artık mesleki kariyerleri ve aileleri arasında seçim yapmak zorunda kalmayacaklar. Doğum nedeniyle izne ayrılacağı düşünülen kadınlar mesleki terfide, uzun vadeli sorumluluk gerektiren görevlerde ayrımcılığa tabi tutulamayacaklar. Doğum ve evlat edinme durumunda izni, ebeveynlerden herhangi biri, yani babalar da kullanabilecek.

96/34/AT sayılı, Ebeveyn iznine ilişkin çerçeve anlaşma hakkında Direktif (Konsolide Versiyon)

72. Çalışanlar gürültü kirliliğinden korunuyor

AB mevzuatı, çalışanların maruz kalabilecekleri gürültü limit değerlerini belirliyor. Buna göre, işverenlerin motorlu araçlar, inşaat makineleri ve benzeri donanımların gürültü emisyonlarını tespit etmek için işyerlerinde gürültü ölçümleri yapmaları gerekiyor. Belirlenen gürültü seviyesinin aşıldığının tespit edilmesi halinde, işverenler bu ortamlarda çalışanların maruz kalabileceği stres, işitme problemleri ve işitme kayıplarını engellemek için önlemler almakla yükümlü. Çalışanlar için kulaklık ve gerekli ekipmanları temin etmek, risklere karşı uyarmak ve gürültüyü azaltıcı teknikleri uygulamak zorunda olan işverenlerin, kullanılacak ekipman ve uygulanacak önlemler için çalışanlara danışmaları ve düzenli sağlık kontrolleri yapılmasını sağlamaları gerekiyor.

2003/10/AT sayılı, İşçilerin gürültüden kaynaklanan risklere maruz kalmaları ile ilgili asgari sağlık ve güvenlik koşullarına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

73. Şirketlerde "çalışma konseyleri" kurulacak

AB, üye devletlerde en az 1000 çalışanı ve en az iki üye ülkenin her birinde azami 150 çalışanı olan şirketleri, "Topluluk ölçekli şirket" olarak tanımlıyor. Bu tür şirketlerin bünyesinde işverenin işçiyi bilgilendirmesi ve işçilere danışılmasını sağlayacak "Çalışma Konseyleri" ya da "İşçilere yönelik bilgilendirme ve danışma mekanizması" kurulması gerekiyor. AB mevzuatına uyumla birlikte, Türkiye'de de bu ölçekteki şirketlerde çalışma konseyleri kurulacak. Şirketin mali durumu, hedefleri, yatırım ve istihdam politikası, üretim sürecinde öngörülen değişiklikler ve bunların çalışanlara yansımaları, iş yerinin kapatılması halinde işçilerin durumu ve benzeri konular hakkında çalışma konseylerinde işçilere bilgi verilecek, görüşleri alınacak.

94/45/AT sayılı, Çalışanların bilgilendirilmesi ve çalışanlara danışılması amacıyla Avrupa Çalışma Konseyi'nin kurulması ya da Topluluk çapında faaliyet gösteren işletme ve işletme gruplarında bir usulün tesis edilmesine ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

74. İş yerinin devri halinde işçi haklarına koruma

AB mevzuatı, işletmenin ya da işletmenin bir kısmının devri halinde, işçilerin haklarının korunmasını güvence altına alıyor. İşverenin değişmesi, işten çıkarma için geçerli bir neden oluşturmazken, ancak ekonomik, teknolojik veya iş organizasyonundaki değişikliğin gerekli kıldığı durumlarda işten çıkarma söz konusu olabiliyor. İşletmeyi devreden ve devralan işverenlerin, devrin tarihi, nedeni, doğuracağı yasal, ekonomik, sosyal sonuçları ve alınması öngörülen tüm önlemler hakkında işçi temsilcilerini zamanında bilgilendirmeleri gerekiyor. Devir halinde işçilere uygulanacak her türlü tedbir hakkında işçi temsilcilerine danışılıyor. Devre karar veren işveren değil, işverenin üstündeki teşebbüs olsa dahi, bilgilendirme ve danışma ile ilgili kurallara uymak gerekiyor. Yani, işveren, "ilgili teşebbüs hiçbir bilgi vermediği için biz de işçileri zamanında bilgilendiremedik" gibi bir bahane öne süremiyor.

2001/23/AT sayılı, İşletmenin ya da işletmenin bir kısmının devri halinde işçi haklarının korunması ile ilgili üye devlet yasalarının yaklaştırılmasına ilişkin Direktif

75. Sosyal güvenlik hakları birleştirilecek

AB üyeliği ile birlikte, farklı ülkelerde çalışmaktan ötürü sosyal güvenlik haklarının kaybı engellenecek. Bir Türk işçinin, Türkiye'de çalışarak kazandığı hakları bir AB ülkesinde çalışmaya devam etmesi halinde o ülkede korunacak. Ya da bir AB ülkesinde kazandığı haklar, çalışma hayatını Türkiye'de sürdürmesi halinde kaybolmayacak. Yani emeklilik hakları, annelik, hastalık, maluliyet ödenekleri, iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin tazminatlar, işsizlik sigortası, aile yardımları ve benzeri hakların tüm üye ülkeleri kapsayan bir şemsiye altında birleşmesi sağlanacak.

1408/71/AET sayılı, Sosyal sigorta sistemlerinin Topluluk içinde yer değiştiren çalışanlara ve ailelerine uygulanışına ilişkin Tüzük (Konsolide Versiyon)

76. Sivil havacılıkta çalışanlar yılda blok 900 saatten fazla uçamayacak

AB ülkelerinde sivil havacılık sektöründe çalışanlar yılda 2000 saatten fazla çalıştırılamıyorlar. Uçuş personelinin yıllık blok uçuş süreleri ise 900 saat ile sınırlandırılıyor. Bu çalışma sürelerinin, yıl içerisinde mümkün olduğunca pratik bir şekilde dağıtılarak uygulanması

gerekiyor. İlgili düzenleme, çalışanların her yıl belirli bir süre tüm hizmetlere ara vermelerini gerektiriyor. Buna göre, çalışanların ayda en az 7 gün, yılda en az 96 gün hizmete ara vermesi zorunlu. AB, sivil havacılık mesleğine özel bazı sağlık ve güvenlik şartlarının işverenler tarafından sağlanması yükümlülüğü de getiriyor. Çalışanların işe başlamadan önce ücretsiz bir sağlık kontrolünden geçmeleri ve daha sonra belirli aralıklarla bu kontrollerin sürdürülmesi gerekiyor.

2000/79/AT sayılı, Sivil havacılık sektöründe mobil personelin çalışma sürelerinin düzenlenmesine ilişkin Direktif

77. İşçiler elektromanyetik risklerden korunacak

Çalışanları elektromanyetik alanlardan kaynaklanan risklere karşı korumak amacıyla asgari standartlar getiren AB mevzuatı, üye devletleri, bu standartlardan daha ileri önlemler almakta serbest bırakıyor. AB düzenlemesine göre, işverenlerin, düzenli aralıklarla, işçilerin maruz kaldığı elektromanyetik alanlara ilişkin değerlendirme ve ölçümler yaptırmaları gerekiyor. Bu ölçümlerde, asgari değerlerin aşıldığı tespit edilirse, işveren, söz konusu değerlerin aşağı çekilmesini sağlayacak bir eylem planı uygulamak, risk değerlendirme sonuçlarını sağlık gözetiminden sorumlu doktorlara bildirmek ve yüksek değerlere maruz kalan işçileri sağlık kontrolünden geçirmekle yükümlü. İşçi veya işçi temsilcilerinin, risk değerlendirme çalışmalarının sonuçları, işveren tarafından alınan önlemler, güvenli uygulamalar, zararlı etkilerin tespit edilmesi, sağlık gözetimine ihtiyaç duyulan haller vb. konularda bilgilendirilmeleri ve eğitilmeleri gerekiyor. Bu kurallara uymayan işverenlere cezai yaptırımlar uygulanıyor.

AB mevzuatı kapsamında çalışanlar, elektromanyetik alanlar dışında gürültü, titreşim, optik radyasyon, kanserojen maddeler ve diğer zararlı kimyasalların yarattığı risklere karşı da korunuyor.

2004/40/AT sayılı, Çalışanların maruz kaldıkları elektromanyetik alanlara ilişkin asgari sağlık ve güvenlik koşullarını belirleyen Direktif (Konsolide Versiyon)

78. Gemilerde sağlık ve güvenlik sıkı önlemlere tâbî

AB mevzuatında gemiler, işçilerin sağlık ve güvenliği açısından yüksek risk taşıyan işyerleri olarak değerlendiriliyor. Bu nedenle, denizlerde gerekli tıbbi desteğin sağlanabilmesi amacıyla belirli kurallar getiriliyor. Her üye devletin, kendi bayrağını taşıyan tüm gemilerde gerekli tıbbi donanımın bulundurulmasını garanti altına alması gerekiyor. Her bir cankurtaran sandalı için, içeriği detaylı olarak tanımlanan su geçirmez bir ilaç sandığı bulundurulması zorunlu. Ayrıca, 500 tondan ağır, 15 veya daha fazla işçi taşıyan ve 3 günden daha uzun bir yola çıkan tüm gemilerde yeterli ekipmana sahip bir revir olması; 100 veya üzerinde işçi taşıyan ve 3 günü aşacak uluslararası bir yolculuğa çıkan gemilerde ise bir doktor bulundurulması gerekiyor.

Tehlikeli kimyasal madde taşıyan gemiler ise, gerekli antidotları içeren tıbbi malzemeleri bulundurmakla yükümlü. Tıbbi malzemelerin düzenli ikmalinden gemi sahibi ve yönetimi, bakımından ise kaptan sorumlu. Bu nedenle, tıbbi malzemeleri kullanacak olan kaptanın veya kaptanın bu amaçla görevlendireceği işçilerin özel bir tıbbi eğitimden geçmeleri gerekiyor.

92/29/AET sayılı, Seyir halindeki gemilerde daha iyi tıbbi tedavi geliştirilmesi için asgari güvenlik ve sağlık gereksinimleri hakkında Direktif (Konsolide Versiyon)

ENGELLİLER

79. İşveren engellilere uygun çalışma ortamı sağlamak zorunda

AB, engellilere yönelik ayrımcılığı bir insan hakları sorunu olarak kabul ediyor. Birliğin Temel Haklar Şartı, "engellilerin, bağımsızlıklarını, sosyal ve mesleki entegrasyonlarını ve toplumsal hayata katılımlarını temin etmek amacıyla tasarlanan önlemlerden yararlanma hakları" olduğunu vurguluyor. Bu doğrultuda çıkarılan AB düzenlemeleri, engellilerin çalışma hayatına katılımlarında uygulanan her türlü ayrımcılığı yasaklıyor. İş yerinde engelliler için makul bir çalışma ortamı sağlanmaması da ayrımcılık olarak kabul ediliyor. Buna göre, işveren engellilere işe girme, engelliler için uygun koşullarda çalışma ortamı yaratma, mesleki eğitim imkanı sağlama gibi önlemleri almakla yükümlü. Ancak üye devletler, alınacak bu önlemlerin işverene orantısız maliyetler yüklemesini engelleyecek düzenlemeleri yapmak zorunda.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, "Ayrımcılık Yapmama ve Birlik Vatandaşlığı" ilkelerini düzenleyen 2. Kısım; Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı (Madde 21, 26); 2000/78/AT sayılı, İstihdam ve iş konusunda eşit muamele için genel çerçeve oluşturan Direktif

80. Engelli ve dezavantajlı grupların istihdamına teşvik

İlke olarak devlet yardımlarını sınırlandıran AB mevzuatı, "dezavantajlı" ve "engelli" kategorilerine giren kişilerin istihdamını teşvik eden belirli devlet yardımlarına izin veriyor. "Dezavantajlı" kavramı, 6 aydır işsiz olanlar, lise eğitimi almamışlar, 50 yaşın üzerindeki kişiler ve etnik azınlıklar gibi çeşitli grupları, "engelli" kavramı ise, ciddi fiziksel, akli veya ruhsal engeli olan kişileri kapsıyor. Bu grupların istihdama katılımını teşvik etmek isteyen üye devletler, firmalara mali yardımda bulunabiliyorlar. Bu yardımlar, işletme başına dezavantajlı çalışanlar için yılda azami 5 milyon Avro'ya, engelli çalışanlar için azami 10 milyon Avro'ya kadar çıkabiliyor. AB, ayrıca, bu grupların istihdam edilmesi nedeniyle işletmenin uğrayabileceği verimlilik kaybını ve ek maliyetleri tazmin etme amaçlı devlet yardımlarına da izin veriyor. Türkiye'de, engellilerin sigorta primleri konusunda bazı teşvikler düzenlenmiş olmakla birlikte, dezavantajlı kesimler düzenleme kapsamına girmiyor.

800/2008/AT sayılı Antlaşma'nın 87. ve 88. maddelerinin uygulanışında ortak pazar ile uyumlu olan bazı devlet yardımı türlerini belirleyen Komisyon Tüzüğü

EĞİTİM

81. Gençlere AB ülkelerinde eşit şartlarda eğitim fırsatı

Türkiye vatandaşları, üyelikle birlikte, diğer AB üyesi ülkelerde o ülkelerin vatandaşları ile eşit koşullarda eğitim görme hakkına sahip olacak. Örneğin Fransa'da eğitim görmek isteyen bir Türk genci, eğitimi süresince Fransız gençlerine sağlanan mali desteklerden, burs imkanlarından yararlanabilecek. Paralı eğitim söz konusu ise, bir Fransız öğrenci ne kadar ödüyorsa Türk öğrenci de aynı miktarı ödeyecek. Ayrıca, eğitim aldığı ülkenin sağlık sigortasından ve sosyal haklarından faydalanabilecek.

Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma'nın Konsolide Versiyonu, "Ayrım Yapmama ve Birlik Vatandaşlığı" ilkelerini düzenleyen 2. Kısım; "Politikalar ve İç Eylemler"i düzenleyen 3. Kısım.

82. Herkese hayat boyu öğrenim imkanı

AB, "Hayatboyu Öğrenme Programı" aracılığı ile kurumlara ve bireylere mali ve teknik destek sağlıyor. 2007-2013 dönemini kapsayan, 7 milyar Avro bütçeli program, ülkelerin eğitim ve öğretim sistemleri arasındaki işbirliğini ve hareketliliği teşvik ediyor ve 4 alt program çerçevesinde uygulanıyor: Comenius Programı, okul öncesinden başlayarak ortaokul eğitimine kadar geçen sürece; Erasmus Programı öğrenci değişimleri dahil olmak üzere yüksek öğretime; Leonardo da Vinci Programı mesleki eğitim ve öğretime; Grundtvig Programı ise her türlü yetişkin eğitimine destek veriyor. Avrupa entegrasyonu konusuna odaklanan kurum ve faaliyetleri destekleyen Jean Monnet Programı da tüm bu unsurları tamamlıyor.

Türkiye'nin de katılabildiği program sayesinde 2013 yılına kadar, Comenius kapsamında en az 3 milyon çocuğun AB genelinde ortak eğitim faaliyetlerinde yer alması, Erasmus kapsamında 3 milyon öğrencinin değişim programından faydalanması, Leonardo da Vinci kapsamında işletmelere yılda 80,000 kişinin yerleştirilmesi ve Grundtvig kapsamında 7,000 kişinin yetişkin eğitim programlarına katılması ve AB içinde dolaşması öngörülüyor.

1720/2006/AT sayılı, Hayatboyu öğrenme alanında faaliyet programı oluşturulmasına ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Kararı

83. Gençlerin gelişimine destek

AB'nin Gençlik Programı, gençlerin topluma aktif katılımını sağlamayı, girişimci ruhlarının gelişmesine ve bilgi, beceri ve yeterlilik kazanmalarına yardımcı olmayı, gençler arasında dayanışma ve hoşgörüyü kuvvetlendirmeyi hedefliyor. 15-28 yaş (bazı durumlarda 13-30 yaş) arasındaki gençlere yönelik olan, 885 milyon Avro bütçeli program çerçevesinde, gençlerin oluşturduğu inisiyatifler, değişim programları, kamu yararına yürüttükleri gönüllü faaliyetler destekleniyor. Gençlerin sınır-ötesi ortaklıklar kurmalarına ve gençlik alanında politika işbirliği geliştirmelerine olanak sunuluyor.

1719/2006/AT sayılı, 2007-2013 dönemi için Gençlik Programı oluşturulmasına ilişkin Avrupa Parlamentosu ve Konsey Kararı

ÇEVRE

84. Soluduğumuz hava temizleniyor

AB'nin hava kirliliğini azaltmaya yönelik düzenlemelerine uyum, soluduğumuz havanın kalitesinin artmasını sağlıyor. Havayı kirleten zararlı gazlar için üst sınırlar belirleyen ve etkin kontrol mekanizmaları uygulayan AB, ulaştırma kaynaklı emisyonları azaltmayı da hedefliyor. Bu amaçla, motorlu araçların kullandığı yakıtlardan havaya yayılan ve insan sağlığına kalıcı zarar veren zehirli gazlar için emisyon standartları uygulanıyor. Öte yandan, tümüyle kurşunsuz ve kükürt oranı düşük benzin ve dizel yakıt kullanımına geçiş teşvik ediliyor.

Büyük yakma tesislerinden (rafineriler, santraller, demir-çelik, kimya, şeker, kağıt tesisleri vb.) havaya yayılan kirletici madde emisyonları da giderek azaltılıyor. AB standartlarına uyum sağlayamayan işletmeler kapatılıyor.

98/70/AT sayılı, Dizel yakıt ve benzin kalitelerine ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon); 99/32/AT sayılı, Bazı sıvı yakıtların kükürt oranının azaltılmasına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon); 2001/80/AT sayılı, Büyük yakma tesislerinden havaya yayılan bazı kirletici maddelerin sınırlandırılmasına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

85. İçme ve kullanma sularına temizlik güvencesi

AB'de içme ve kullanma suyunun temizliği, su kalitesinin artırılmasından, sulara karışan tehlikeli maddelerin önlenmesine kadar pek çok konuda getirilen düzenlemelerle sağlanıyor. Kapsamlı analizler ve sık aralıklarla yapılan kontrollerle suyun kalitesi, temizliği ve zararlı maddeler içerip içermediğinin incelenmesi ve belirlenen standartlara uyulması zorunlu. Kentlerde atıksu toplama sistemlerinin oluşturulması, suyun fiziksel, kimyasal, biyolojik ve ekolojik özelliklerinin düzenli olarak kontrol edilmesi gerekiyor. Bu amaçla ölçümü yapılan maddelerin belirlenen limitlerin üzerinde olması halinde, ilgili madde için bir arıtma sistemi oluşturulması gerekiyor. Bunun yanı sıra, tarım ilaçlarının yeraltı sularına karışmasının neden olduğu kirliliğe karşı su kaynaklarının korunması, tehlikeli maddelerin yüzey sularına boşaltılmasının engellenmesi ve bu maddeleri sınırlandıran kalite standartları getirilmesi gibi önlemler alınıyor.

91/271/AET sayılı, Kentsel atıksu arıtımı hakkında Direktif (Konsolide Versiyon); 80/68/AET sayılı, Tehlikeli maddelerin yarattığı yeraltı suyu kirliliğinin önlenmesine dair Direktif (Konsolide Versiyon), 98/83/AT sayılı, İnsan tüketimine yönelik suyun kalitesi hakkında Direktif (Konsolide Versiyon); 91/676/AET sayılı, Tarım kaynaklarının sularda sebep olduğu nitrat kirliliğinin önlenmesi konulu Direktif (Konsolide Versiyon); 2006/11/AT sayılı, Suya karışan bazı tehlikeli maddelerin neden olduğu kirliliğe ilişkin Direktif

86. Kirleten ödeyecek

AB'nin çevre politikasının önemli unsurlarından biri olan çevresel sorumluluk kavramı, çevreyi kirletenin, yarattığı kirliliğin maliyetini üstlenmesi anlamına gelen 'kirleten öder' ilkesini beraberinde getiriyor. Buna göre, işletmeler faaliyetleri sonucu oluşan çevresel zarardan sorumlu tutulabiliyor. Çevre kirliliğine neden olanlar bu kirliliği önlemek için tüm önlemleri almış olsalar dahi, zararı karşılama sorumluluğundan kurtulamıyor. Çevreye zarar veren kişi ve kuruluşlar, zararın telafi edilmesi için yapılacak masrafları üstlenmek ve zarar görenlere tazminat ödemekle yükümlü tutuluyor.

2004/35/AT sayılı, Çevresel hasarın engellenmesi ve düzeltilmesi ile ilgili çevresel yükümlülüğe ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

87. Motorlu araçlardan kaynaklanan gürültü kirliliğine son

AB, karayollarında kullanılan motorlu taşıtlardan kaynaklanan gürültünün insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla, belirli sınırlamalar getiriyor. En az dört tekerleği olan ve saatte en az 25 km hız yapabilen araçların çıkarabilecekleri gürültü seviyesi, taşıtın türüne göre, 74 dB(A) ile 80 dB(A) arasında değişen oranlarla sınırlandırılıyor. Böylelikle, otomobiller, toplu taşıma ve nakliye araçları gibi taşıtların rahatsız edici oranlarda gürültü çıkarmaları engelleniyor.

70/157/AET sayılı, Motorlu araçların izin verilen gürültü seviyeleri ve egzoz sistemlerine ilişkin Üye Devletlerin mevzuatlarının yaklaştırılmasına yönelik Direktif (Konsolide Versiyon)

88. Herkes çöplerini ayıracak

AB, ambalaj atıklarının toplanması ve geri dönüşümü konusunda bazı hedefler belirliyor. Buna göre, üye devletler, ambalaj atıklarının en az %60'ının geri kazanılmasını, %55-80'inin ise geri dönüşümünü sağlamakla yükümlü. Ambalaj atıklarında bulunan cam ve kağıdın en az %60'ının, metalin %50'sinin, plastiğin ise %22,5'inin geri dönüştürülmesi gerekiyor. AB, üye devletlerin tüketicileri, ambalaj atıklarının toplanmasına ve geri dönüştürülmesine nasıl katkıda bulunulabilecekleri ve paketlerin üzerindeki işaretlerin ne anlama geldiği gibi konularda bilgilendirmelerini de şart koşuyor. Bu çerçevede tüketicilerin cam, metal, plastik ve kâğıt gibi geri dönüşüm malzemelerini ayrı toplamaları gerekiyor.

94/62/AT sayılı, Ambalaj ve ambalaj atıklarına ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

89. Yüzdüğümüz su mikroplardan arınıyor

AB, kamu sağlığını ve çevreyi korumak amacıyla yüzme sularının kalitesine büyük önem veriyor. Göl, deniz ve nehir gibi kamuya açık yüzme sularındaki bazı kimyasal ve mikrobiyolojik parametrelerin belirli oranların altında olması gerekiyor. İlgili AB düzenlemesi, kamu sağlığının korunmasını ve kamunun suyun kalitesi hakkında bilgilendirilmesini ön plana çıkarıyor. Üye devletlerin çeşitli analizler yaparak yüzme sularını kalitelerine göre sınıflandırmaları gerekiyor. Buna göre, yüzme suları "çok kötü", "kötü", "iyi kalite" veya "mükemmel" olarak sınıflandırılıyor. 2015 yılına kadar AB ülkelerindeki tüm yüzme sularının en az "kötü" aşamasına getirilmesi, "çok kötü" olarak tanımlanan sularda yüzülmemesi için gerekli önlemlerin alınması zorunlu.

2006/7/AT sayılı, Yüzme sularının kalite yönetimine ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

90. Çevre dostu ürünler ödüllendirilecek

Çevreye duyarlı ürünlere ve hizmetlere iliştirilen bir logo olan "AB eko-etiketi", tüketicileri, çevreye olumsuz etkisi daha az olan ürünler lehine tercihler yapmaya yönlendiren bir tür ödüllendirme sistemi. Gönüllü bir uygulama olmakla birlikte gittikçe yaygınlaşan eko-etiket, belirlenen kriterleri yerine getiren ürünlere, AB piyasasında rekabet avantajı sağlıyor. Eko-etiket, ilaçlar ve tıbbi ürünler dışındaki tüm ürün ve hizmetlere verilebiliyor. Türkiye de bu sisteme uyum sağladığında, eko-etiket, tüketici tercihleri açısından piyasadaki arz-talep dengesinde önemli bir faktör olacak.

66/2010/AT sayılı, AB Eko-etiketi hakkında Tüzük

91. Çevreyi kirleten tesise işletme izni yok

AB'de, yüksek düzeyde çevre kirliliğine yol açabilecek endüstriyel ve tarımsal faaliyetler için ön izin alınması gerekiyor. Düzenleme kapsamına giren üretim tesislerinin faaliyete geçebilmeleri için öncelikle, işletmecilerin ve ilgili otoritelerin, tesisin çevre üzerinde yaratacağı etkileri değerlendirmeleri gerekiyor. Tesis, ancak belirli çevresel şartları yerine getirdiği takdirde üretime başlayabiliyor. Bunların başında, ciddi kirlilik yaratan faaliyetleri engellemek, atık üretimini asgariye indirmek, mümkün olduğunca zararsız hammaddeler kullanmak, bu maddelerin geri dönüşümünü sağlamak ve faaliyetin ardından bölgeyi eski haline dönüştürmek gibi yükümlülükler geliyor. Bu yükümlülükler, başta kimya, petro-kimya, atık yakma, atık arıtımı ve bertarafı, çimento, seramik, yoğun tarım, yiyecek-içecek, demir ve demir dışı metaller olmak üzere pek çok sektörü yakından ilgilendiriyor.

2008/1/AT sayılı, Entegre kirliliğin önlenmesi ve kontrolüne ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

92. Su kaynakları ve su kalitesi güvence altına alınıyor

AB'de üye devletlerin, ulusal sınırları içinde yer alan tüm nehir havzalarını tanımlamaları ve bu havzaların yönetimi için idari birimler oluşturmaları gerekiyor. Üye devletler ayrıca, nehir havzalarının özelliklerini belirlemek, beşeri faaliyetlerin bu bölgeler üzerindeki etkisini değerlendirmek, su kullanımına ilişkin ekonomik bir analiz yapmak ve özel koruma önlemleri gerektiren bölgeleri kayıt altına almakla yükümlü. Yapılan analiz çalışmaları doğrultusunda hazırlanan havza yönetim planları sayesinde, su kalitesindeki bozulma ve tehlikeli maddelerin neden olduğu kirlenme engellenebiliyor. Bunun yanı sıra, su fiyatlandırma sisteminin yürürlüğe koyulması, havza yönetim planlarının hazırlanması ve gözden geçirilmesi ile zararlı maddelerin etkilerinin ortadan kaldırılması için alınması gerekli önlemler de üye devletlerin uyması gereken ortak bir takvime bağlanıyor.

2000/60/AT sayılı, Su politikası alanındaki Topluluk faaliyetlerinin çerçevesini belirleyen Direktif (Konsolide Versiyon)

93. Kamuya açık alanlarda gürültü kirliliğine son

AB, üye devletleri gürültü kaynaklarını saptayarak azaltmaya yönelik yerel planlar uygulamakla yükümlü tutuyor. Nüfusun yoğun olduğu alanlarda, parklarda, kamuya açık sessiz alanlarda, okul, hastane ve gürültüye karşı hassas diğer yerleşim alanlarında gürültü seviyeleri kontrol altına alınıyor. Üye devletler, belirlenen hedef tarihlere kadar, ana havaalanlarının, belirli sayıda aracın ve trenin geçtiği önemli yol ve tren yollarının bulunduğu bölgelere ve 250 binden fazla nüfusa sahip yerleşim alanlarına yönelik gürültü haritaları hazırlamak ve eylem planları geliştirmekle yükümlü. Eylem planları, gürültünün yönetimi ve gerektiğinde azaltılması için alınacak tedbirleri ortaya koyuyor. Ayrıca, hazırlanan harita ve eylem planlarının kamuoyu ile paylaşılması gerekiyor. Türkiye'de, bu düzenlemeye uyum amacıyla bir yönetmelik çıkarılmış olmakla birlikte, öngörülen hedef tarihler, AB düzenlemesinin gerisinde kalıyor.

2002/49/AT sayılı, Çevresel gürültünün değerlendirilmesi ve yönetimine ilişkin Direktif (Konsolide Versiyon)

HAYVAN HAKLARI

94. Artık hayvanların da bir yasası var

AB uyum sürecinde, 2004 yılında kabul edilen Hayvanları Koruma Kanunu'na göre, hayvanların korunması, gözetilmesi, bakımı ve kötü muamelenin önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması zorunluluğu bulunuyor. Yasa kapsamında, hayvanlara kasıtlı olarak kötü davranmak, işkence yapmak, dövmek, aç ve susuz bırakmak, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakmak, bakımlarını ihmal etmek, fiziksel ve psikolojik acı çektirmek, gücünü aşan fiillere zorlamak, acı ve zarar veren ya da bağımlılık yapan alkollü içki, sigara, uyuşturucu ve benzeri yiyecek veya içecekler vermek, doğal kapasitesini veya gücünü aşacak, yaralanmasına, acı çekmesine, kötü alışkanlıklara özendirilmesine neden olacak yöntemlerle eğitmek, ev ve süs hayvanının dış görünüşünü değiştirmeye yönelik veya diğer tedavi edici olmayan kuyruk ve kulak kesilmesi, ses tellerinin alınması, tırnak ve dişlerinin sökülmesi gibi cerrahi müdahaleler yapmak, hayvanları başka bir hayvanla dövüştürmek, hayvanları bilimsel olmayan teşhis, tedavi ve deneylerde kullanmak, acı çekecek ya da zarar görecek şekilde film, reklam çekimi, gösterilerde kullanmak yasaklandı.

Yasanın hayvanları korumaya yönelik hükümlerine aykırı davranışlarda bulunanlara ise yaptırımlar uygulanıyor. Bulundurduğu hayvanların bakımını ihmal eden ya da onlara acı ya da zarar veren kişilerin hayvan bulundurmasının yetkili mercilerce yasaklanması, hayvanlarına el koyulması, hayvanın yeniden sahiplendirilmesi ya da koruma altına alınması, sahibinin cezai işleme tabi tutulması gerekiyor. Bu tür kasıtlı eylemlerin yanı sıra, bir hayvana çarpan ve ona zarar veren sürücü de, hayvanı en yakın veteriner hekim ya da tedavi ünitesine ulaştırmakla yükümlü.

24.06.2004 tarihli 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu, Madde 4, 8, 11,14

95. Belediye zehirleyemeyecek

Hayvanları Koruma Kanunu'na göre, sahipsiz veya güçten düşmüş hayvanların, en hızlı şekilde, yerel yönetimlerce kurulan veya izin verilen hayvan bakımevlerine götürülmeleri gerekiyor. Bu hayvanlar, öncelikle söz konusu merkezlerde oluşturulacak müşahede yerlerinde tutulmak zorunda. Müşahede yerlerinde kısırlaştırılan, aşılanan ve rehabilite edilen hayvanların kaydedildikten sonra alındıkları ortama bırakılmaları şart. Bu hayvanların ticari ve gösteri amaçlı ya da binicilik ve taşımacılık amaçlı çalıştırılmaları ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı Zabıtası Kanunu'nda öngörülen durumlar dışında öldürülmeleri yasak. Ev ve süs hayvanlarının korunması amacıyla bakımevleri ve hastaneler kurmak; buralarda bakım, rehabilitasyon, aşılama ve kısırlaştırma gibi faaliyetler yürütmek için, başta yerel yönetimler olmak üzere diğer ilgili kurum ve kuruluşlara, Bakanlıkça uygun görülen miktarlarda mali destek sağlanması gerekiyor.

24.06.2004 tarihli 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu, Madde 4, 8, 11, 14

96. Hayvanların korunması için eğitim şart

Hayvanları Koruma Yasası çıkarılmış olmakla birlikte, uygulamada etkinlik ne yazık ki sağlanamıyor. Bu nedenle, hayvanların korunması ve refahı amacıyla; yaygın ve örgün eğitime yönelik programların yapılması, radyo ve televizyon programlarında bu konuya yer verilmesi büyük önem taşıyor. Bu konuda, TRT ve özel televizyon kanallarında, ayda en az iki saat, özel radyo kanallarında ise ayda en az yarım saat eğitici yayınların yapılması zorunluluğu bulunuyor. Bu yayınların %20'sinin izlenme ve dinlenme oranı en yüksek saatlerde yapılması gerekiyor. RTÜK, görev alanına giren hususlarda bu maddenin takibi ile yükümlü. Ayrıca, bir hayvanı, bakımının gerektirdiği yaygın eğitim programına katılarak sahiplenen veya ona bakan kişi, hayvanı barındırmak, hayvanın türüne ve üreme yöntemine uygun olan ihtiyaçlarını temin etmek, sağlığına dikkat etmek, insan, hayvan ve çevre sağlığı açısından gerekli tüm önlemleri almak zorunda. Ev ve süs hayvanı satan kişiler de, bu hayvanların bakımı ve korunması ile ilgili olarak yerel yönetimler tarafından düzenlenen eğitim programlarına katılarak sertifika almakla yükümlüler.

24.06.2004 tarihli 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunu, Madde 4, 8, 11,14

97. Hayvanat bahçesi sakinleri de AB'nin koruması altında

AB, esaret altında tutulan hayvanları çevrenin ve doğal kaynakların bir parçası olarak değerlendiriyor. Bu nedenle, farklı hayvan türlerinin korunması, kamunun eğitimi ve bilimsel araştırmaların geliştirilmesi gibi hedefler doğrultusunda hayvanat bahçeleri çeşitli düzenlemelere tabi tutuluyor. AB, hayvanat bahçelerine verilen izinler ve denetleme prosedürlerine ilişkin kuralları ve ilgili tüm tesislerin uygulaması gereken "koruma önlemleri"ni belirliyor. Buna göre, tüm hayvanat bahçelerinde, hayvan türlerinin korunması ile ilgili araştırma ve bilgi paylaşımı, biyolojik çeşitliliğin korunması hakkında kamunun bilgilendirilmesi ve farkındalığın artırılması, hayvanların biyolojik ihtiyaçlarını karşılayabilecek şekilde barınmalarının sağlanması, veteriner bakımı, hayvanların kaçmasının engellenmesi ve tüm görevlilerin kayıt altına alınması gibi önlemler uygulanması gerekiyor. Tüm bu önlemlerin hayata geçirilmesi için etkin bir denetim ve uygulama sistemi geliştirilmesi de üye devletlerin sorumluluğunda.

1999/22/AT sayılı, Hayvanat bahçelerindeki vahşi hayvanların korunması ile ilgili Direktif

98. Tavuk başına 750 cm² kümes alanı

AB, kuluçkaya yatan kümes hayvanlarının refahını sağlamak amacıyla, en az 350 tavuk sahibi olan tüm çiftliklerde uyulması gereken ortak kurallar getiriyor. AB mevzuatı, eski usul kümeslerle geliştirilmiş kümesleri belirli bir süre için farklı kurallara tabi tutuyor. Buna göre, 1 Ocak 2003 tarihinden bu yana, eski usul kümeslerin kurulması yasak. Mevcut eski usul kümeslerin ise 1 Ocak 2012'den itibaren tümüyle kaldırılması gerekiyor. Geliştirilmiş kümeslerde, tavuk başına 750 cm² alan ayrılması, her bir tavuğa 12 cm² düşecek uzunlukta bir yemlik bulundurulması, uygun bir su oluğunun yerleştirilmesi, inceleme, yerleştirme ve boşaltma gibi işlemleri kolaylaştırmak için kafesler arasında en az 90 cm'lik boşluk olması vb. standartlara uyulması gerekiyor. Üye devletler, tavuk çiftliklerini kayıt altına almak ve standartlara uyulup uyulmadığını düzenli olarak denetlemekle yükümlü.

1999/74/AT sayılı, Kuluçkaya yatan kümes hayvanlarının korunmasına dair asgari standartları belirleyen Direktif (Konsolide Versiyon)

99. Bir haftalık kuzuları 100 km'den uzağa taşımak yasak

AB mevzuatı, nakliyesi yapılan büyük ve küçükbaş hayvan, domuz, at, kümes hayvanı, kuş, tavşan, kedi, köpek ve diğer bazı memeli ve omurgalı hayvanların taşınması sırasında uyulması gereken kuralları belirliyor. Bu kurallar hayvan türlerine göre değişmekle birlikte, karşılanması gereken asgari koşullar bulunuyor. Buna göre, nakliye sırasında besleme ve su verme amaçlı molalar verilmesi, sınırlı bir seyir süresi ve belirli dinlenme süreleri uygulanması, aracın üstünün koruyucu bir bölme ile kapatılması, zeminin kaymayı önleyecek ve dışkıyı emecek nitelikte olması, hayvanların arasında ve üzerinde havalandırma için yeterli aralıklar olması, araçta sivri nesne veya yarıklar bulunmaması gerekiyor.

Bazı hayvanların ise taşınması yasak. Örneğin, henüz 10 günü doldurmamış buzağılar ve bir haftasını doldurmamış kuzular, 100 km'den öteye nakledilemiyor. Gebeliğin son döneminde veya doğumdan sonraki ilk haftasında olan dişi hayvanlar da taşınamıyor. Amaç, hayvanların nakliye sırasında yaralanmasını, acı çekmesini önlemek ve ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri bir ortam yaratmak. AB mevzuatı ayrıca, ilgili tüm tarafları süreçten sorumlu tutuyor. Buna göre, nakliyeciler dışında, taşıma işini organize edenler, sürücüler ve taşıma sonrasında hayvanları gözetenler de çeşitli sorumluluklar üstleniyor. Başta sürücüler ve hayvanların başında bekleyenler olmak üzere, ilgili tüm personelin konu ile ilgili özel bir eğitimden geçmesi zorunlu. Eğitimin ardından yetkili otoritelerin belirleyeceği bağımsız bir kurumun konu ile ilgili bir sınav düzenlemesi ve başarılı personele sertifika vermesi gerekiyor. 65 km'yi geçen her yolculuk için nakliyeciler özel izin almak ve bu izni alabilmek için uygun personel ve ekipmana sahip olduklarını kanıtlamakla yükümlüler.

1/2005/AT sayılı, Nakliye sırasında hayvanların korunması ve ilgili işlemler hakkındaki Tüzük

100. Milyonlarca hayvan kobay olmaktan kurtuluyor

AB mevzuatı, deneysel amaçlarla kullanılan hayvanları koruyor ve yok olma riski altındaki hayvan türlerinin deneylerde kullanılmasını engelliyor. Üye devletlerin, deneylerde kullanılan hayvanların sayıları ve türlerine ilişkin bilgileri düzenli olarak beyan etmeleri gerekiyor. AB, bir yandan deneylerde kullanılan hayvanları korurken, diğer yandan bu deneylere duyulan ihtiyacı azaltmaya çalışıyor. Bu amaçla "Hayvan Testlerine Alternatif Yaklaşımlar hakkında Avrupa Ortaklığı" adlı girişim aracılığı ile hayvanlara uygulanan testlerin hafifletilmesi, azaltılması ve başka yöntemlerle değiştirilmesi sağlanıyor. Girişim kapsamında, kimya, kozmetik, ilaç ve biyoteknoloji gibi alanlarda faaliyet gösteren birçok büyük firma, kobay kullanmadan geliştirdikleri ürünlerin ambalajlarına 'Havyanlar üzerinde test edilmemiştir.' ibaresini koyuyor. Firmaların, ürünlerinde bu ifadeye yer verebilmeleri için, ürünün geliştirilmesi sırasında hiçbir şekilde deney hayvanı kullanılmadığını ispatlamaları gerekiyor.

86/609/AET sayılı, Deneysel ve diğer bilimsel amaçlarla kullanılan hayvanların korunması ile ilgili üye devletlerin yasaları, yönetmelikleri ve idari hükümlerinin yaklaştırılması hakkında Direktif (Konsolide Versiyon); "Hayvan Testlerine Alternatif Yaklaşımlar hakkında Avrupa Ortaklığı" girişimi

AÇIK
TOPLUM
VAKFI

AÇIK TOPLUM VAKFI
Cevdet Paşa Cad. Mercan Apt.
No. 85/11, Bebek, 34342,
İstanbul-TÜRKİYE
Tel: +90 212 287 99 86
+90 212 287 99 75
www.aciktoplumvakfi.org.tr
info@aciktoplumvakfi.org.tr